СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 6.14, 17.43, 11.29;
Віцебск — 6.05, 17.33, 11.28;
Магілёў — 6.03, 17.33, 11.30;
Гомель — 6.01, 17.28, 11.27;
Гродна — 6.31, 17.56, 11.25;
Брэст — 6.29, 18.00, 11.31.

МЕСЯЦ:
Першая квадра 3 кастрычніка.

ІМЯНІНЫ:
Астапа, Міхаіла, Хведара, Алега.

ЗВЯЗДА

3 КАСТРЫЧНІКА 1992 г.
субота, № 198 (21976)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

РОЗГАЛАС

ПРАФКОМ ПАТРАБУЕ...

Прафсаюзны камітэт Мінскага трактарнага завода запатрабаваў ад адміністрацыі прадпрыемства новага павышэння заработнай платы для працаўнікоў шматтысячнага калектыву.

Вераснёўскае павелічэнне акладаў на 15 працэнтаў тут не ўнесла істотных змен у жыццёвы ўзровень, таму што розічныя цэны амаль штотыднёва скачуць уверх. Вось чаму прафком выйшаў з прапановай да кіраўніцтва МТЗ тэрмінова разгледзець гэтае пытанне і ў кастрычніку зноў павысіць зарплату. А каб яшчэ неяк павялічыць даходы трактаразаводцаў, прапанавана таксама для іх знізіць цэны на заводскія платныя паслугі і на тавары, набытыя па імпарту і бартэру.

Алег ПРАЦЬКО.

ДАЧАКАЛІСЯ?

У Маладзечанскім гарсавеце вырашылі пачаць раздзяржаўленне і прыватызацыю прадпрыемстваў камунальнай уласнасці. Сярод першых аб'ектаў: гасцініца «Маладзечна», рэстаран «Папараць-кветка», магазін «Алімпік», малое дзяржаўнае прадпрыемства «Спектр», цырульні «Салон прыгажосці» і «Надзея», магазін вытворча-камерцыйнай фірмы «Маладзечна».

Для правядзення падобных работ створана камісія, у якую разам з дэпутатамі гарсавета, работнікамі выканкома ўвайшлі прадстаўнікі вышэйшых рэспубліканскіх органаў. Ёй даручана вывучыць фінансавае становішча прыватызуемых прадпрыемстваў, вынікі іх гаспадарчай дзейнасці, думку працоўных калектываў. Да Новага года будуць распрацаваны палажэнне і праграма прыватызацыі на 1993 год, якія будуць вынесены на абмеркаванне чарговай сесіі гарсавета.

Вольга КАЖАМЯКІНА, (РІД).

«Левы» мазут не пройдзе

29 верасня на станцыі Маладзечна гарадскім аддзелам УКДБ сумесна з лінейным аддзелам міліцыі і мытным пунктам затрыманы цыстэрны з паліўным мазутам. Атрымальнікам яго з'яўляецца закрытае акцыянернае таварыства «Гелува» з Каўнаса. Сёлета ў чэрвені яно ўжо спрабавала пераправіць 26 цыстэрнаў мазуту ў Літву. Рашэннем народнага суда Смаргонскага раёна ўсе 1.442 тоны мазуту былі тады канфіскаваны. Цяпер у суправаджальных дакументах на мазуту указаны фальшывы адрас «Гелувы» ў горадзе Баранавічы. Акрамя таго, прадстаўнік «Гелувы» прад'явіў ліцэнзію Дзяржкамнафтапрадукта РБ за подпісам намесніка старшыні Заранка. Народны суд Смаргонскага раёна 30 верасня на падставе Закона аб абароне спажывецкага рынку прыняў рашэнне аб канфіскацыі 161 цыстэрны з мазутам.

Падраздзяленне грамадскіх сувязей КДБ.

Без машын, затое з паперай

МІНСК. Паводле даных Мінгарстатупраўлення, на 5.067 мільёнаў рублёў за студзень—жнівень бягучага года скараціўся аб'ём вытворчасці ў металаапрацоўчай і машынабудаўнічай прамысловасці сталіцы Беларусі. Грузавых аўтамабіляў у параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года выпушчана менш на 4.935 штук, пагрузчыкаў — на 327, сельскагаспадарчых машын — на 2.357 тысяч рублёў, падшыпнікаў — на 4.495 штук, трансфарматараў — на 12.450 штук. А вось у лясной, дрэваапрацоўчай і цэлюлозна-папяровай прамысловасці выпуск прадукцыі з пачатку гэтага года ўзрос на 79,3 мільёна рублёў.

МАЗЫРСКІЯ МАЛАДАЖОНЫ ВЫБІРАЮЦЬ РАЗВОД

МАЗЫР. Неяк ужо вельмі своеасабліва кахаюць адзін аднаго мазырскія маладажоны. Інакш чым вытлумачыць той факт, што большасць пар, не пражыўшы і мядовага месяца, распадаецца?

За 8 месяцаў бягучага года ў горадзе зарэгістравана 589 шлюбаў, з якіх 390 аказаліся няўдалымі. Гэта ні многа ні мала —67 працэнтаў. Цуд, дый годзе.

У ПАМЯЦЬ ПОЛЬСКІХ МАРАКОЎ

ПІНСК. **(С. Шапіра).** Урачыстае адкрыццё мемарыяльнай дошкі ў памяць польскіх маракоў Пінскай флатыліі адбылося ў Кафедральным саборы Успення дзевы Марыі. Флатылія дзейнічала на Палессі з 1919 па 1939 год. Пасля таго як Чырвоная Армія перайшла заходнюю граніцу, камандаванне флатыліі аддало загад затапіць караблі. Частка польскіх маракоў трапіла ў палон, многія з іх былі расстраляны каля вёскі Макраны, а некалькі афіцэраў загінулі потым у Катыні, пад Смаленскам.

На адкрыцці мемарыяльнай дошкі прысутнічала дэлегацыя польскіх ваенных маракоў на чале з намеснікам міністра абароны Б. Камароўскім. Дошку асвяціў архіепіскап Мінска-Магілёўскай епархіі К. Свёнтак.

ЦІ ВЫДЗЕЛЯЦЬ КРЭДЫТЫ БЕЛАРУСІ?

Учора старшыня праўлення Нацыянальнага банка Беларусі С. Багданкевіч і першы намеснік міністра фінансаў М. Румас правялі прэс-канферэнцыю з нагоды іх удзелу ў рабоце штогадовай сесіі Міжнароднага валютнага фонду і Міжнароднага банка рэканструкцыі і развіцця. Прычым, як падкрэслівалася, гэта першы іх удзел у рабоце сесіі МВФ. Падзея — неардынарная. Але, як можна было зразумець, асноўнай тэмай гутарак нашай дэлегацыі было выдзяленне крэдыту нашай рэспубліцы. Выдзяленне крэдытаў абумоўлена шэрагам сустрэчных патрабаванняў.

Ці стануць «савецкія пагранічнікі» казакамі?

План змянення назваў цэнтральных вуліц і плошчаў Брэста з'явіўся ў адным з апошніх нумароў гарадской газеты. Мяркуецца вуліцы Дзяржынскага даць імя Казіміра Лышчынскага — сярэдневяковага мысліцеля і атэіста, які нарадзіўся пад Брэстам, перайменаваць Камсамольскую ў Грунвальдскую, Савецкіх пагранічнікаў у Казацкую...

Новыя назвы, па ідэі, павінны прывесці тапаніміку горада ў адпаведнасць з сучаснасцю. План ёсць, але ці прымуць брастаўчане ўдзел у яго абмеркаванні? Калі меркаваць па каротканму бліцапытанню, якое правяла газета «Вечерний Брест», то думкі гараджан вельмі супярэчлівыя.

Таццяна ГУСЕВА. (РІД).

ПАЛІЦЫЯ ЗЛУЕЦЦА

Двух злачынцаў перадала органам правасуддзя Беларусі польская паліцыя.

Як паведамілі ва Упраўленні КДБ па Брэсцкай вобласці, нехта В. А. Зуенка са Стаўрапольскага краю напаў са зброяй у руках на польскага паліцэйскага, пасля чаго быў арыштаваны. Другі злачынца — жыхар Смаленска О. А. Глазаў забіў у Польшчы грамадзяніна СНД.

Мяркуючы па ўсім, крымінальныя элементы з краін СНД вывелі з цярпення польскую паліцыю, якая раней у большасці выпадкаў старалася заставацца нейтральнай пры ўсялякіх «разборах» паміж «савецкімі» мафіёзі. Што ж, можа «раззлаваныя» польскія паліцэйскія цяпер дапамогуць турыстам з СНД адчуваць сябе ў суседняй краіне больш бяспечна?

БЕЛІНФАРМ.

ПЯЦЬ ДЗЁН У ТУРЦЫІ

Пасольства Турэцкай Рэспублікі, супрацоўнікі якога з першых дзён свайго знаходжання ў Мінску ўсвядомілі ўсю глыбіню чарнобыльскай трагедыі, прадаставіла дваццаці беларускім дзецям і чатыром кіраўнікам групы магчымасць адпачыць у Турцыі. Турэцкі турысцкі аўтобус даставіў іх у гэту краіну, вядомую сваімі гістарычнымі і архітэктурнымі помнікамі. Усе расходы за праезд і знаходжанне ў ёй узялі на сябе турэцкія дабрачынныя арганізацыі. Акрамя аздараўлення дзяцей, гэта паездка мела на мэце прыцягнуць увагу грамадскасці краіны да праблемы Чарнобыля. Беларускія дзеці сустрэліся з прадстаўнікамі сродкаў інфармацыі, радыё і тэлебачання.

Першым пунктам знаходжання стала Анкара. Дзеці з вялікай цікавасцю азнаёміліся з памятнымі і выдатнымі мясцінамі горада. Яны прайшлі абследаванне на медыцынскім факультэце Хаджэтэпскага ўніверсітэта, атрымалі кансультацыі і рэкамендацыі турэцкіх медыкаў.

Беларускіх дзяцей прыняў кіраўнік турэцкага парламента пан Хюсаметцін Джындарук, да афіцыяльнага візіту якога рыхтуюцца ў Рэспубліцы Беларусь. Адбыўся таксама візіт у Асацыяцыю журналістаў у Анкары, а ў маляўнічым лясным масіве непадалёку ад горада дзяцей чакаў пікнік. Радасць маленькім падарожнікам даставілі сувеніры і падарункі, уручаныя ім на памяць аб знаходжанні ў краіне.

Пакінуўшы Анкару, група прыбыла ў горад Коніа — сталіцу дынастыі сельджукаў (XI—XIII стст.), далей маршрут пралёг у горад Бурса, які ў XIV стагоддзі быў першай сталіцай Асманскай імперыі. Тут дзеці азнаёміліся з архітэктурай, характэрнай для той эпохі. Канчатковым пунктам іх знаходжання стаў Стамбул. Правёўшы пяць дзён у гэтым старажытным горадзе, беларускія дзеці вярнуліся на радзіму тым жа турэцкім аўтобусам.

Пасольства Турэцкай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь— БЕЛІНФАРМ.

ЦЭНЫ НА РЫНКАХ

(у рублях)

	Вільнюс	Масква	С.-Пецярбург	Мінск
Ялавічына	—	300—500	300—600	180—240
Свініна	230—250	300—450	300—800	180—300
Куры	—	400—600	300—400	—
Масла	200	—	400	200
Алей	80	200	200	150
Малако	16	70	70	—
Тварог	50	150	100	40—60
Смятана	170	300	300	150—180
Яйкі	100—120	100	100	50
Бульба	25	20—25	25—50	20—30
Памідоры	35—50	50—100	50—60	35
Агуркі	45—60	100—120	80—120	40
Цыбуля	30	60	35—40	35
Яблыкі	25	25—60	50—120	25—50

РІД.

Нашы цырульнікі ў Японіі

На працягу двух дзён эксперыментаваць на... галовах японцаў будзе лепшы цырульны дуэт з Віцебска — Алена Баклушына і Аляксандр Копацеў.

Як стала вядома, нашы цырульнікі прымуць удзел у своеасаблівым чэмпіянаце свету, які адбудзецца ў Токіо. Алена і Саша прадстаўляюць Беларусь у зборнай камандзе СНД. Акрамя ўласных спаборніцтваў з цырульнай элітай свету, такійская праграма ўключае і шэраг іншых, па ўсёй бачнасці, цікавых мерапрыемстваў. Але аб гэтым будзе вядома толькі пасля прыезду Баклушынай і Копацева з японскіх астравоў.

Выпуск «Розгаласа» рыхтавалі: Уладзімір Здановіч, Ігар Карней, Аляксандр Коктыш, Станіслаў Сулкоўскі, Ігар Шчучэнка.

Візіт на Гомельшчыну

На Гомельшчыне з рабочым візітам знаходзіцца першы намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета рэспублікі Вячаслаў Кузняцоў. Пачаўся візіт 1 кастрычніка з наведвання навукова-вытворчага аб'яднання «Ратон». Гэта прадпрыемства, як і многія іншыя, якія доўгі час працвіталі на ваенных заказах, таксама паспытала горкі хлеб канверсіі. Але, дзякуючы своечасовай пераарыентацыі на мірную прадукцыю, тут не дайшлі да крайнасці, змаглі наладзіць выпуск высакаякасных тавараў народнага спажывання і забяспечыць даволі стабільную работу калектыву. Хоць, безумоўна, зрабіць гэта ва ўмовах цяперашняга эканамічнага хаосу няпроста. Разрыў прывычных сувязей, дарагоўля металу, энергарэсурсаў, — усё гэта адбіваецца на сабекошце выпускаемай прадукцыі. Да таго ж асноўныя спажыўцы вырабаў «Ратона» знаходзяцца за межамі Рэспублікі Беларусь, што стварае для калектыву дадатковыя цяжкасці.

У другой палавіне дня Вячаслаў Кузняцоў, разам з якім у паездцы знаходзяцца старшыні пастаянных камісій Вярхоўнага Савета Іван Смоляр і Мікалай Капытоў, пабываў у вытворчым аб'яднанні «Гомсельмаш». У апошні час на прадпрыемстве некалькі стабілізавалася абстаноўка. Уборка вымусіла вяскоўцаў купляць універсальныя камбайны і па высокіх цэнах. Гэта дало магчымасць калектыву крыху папра віць сваё фінансавае становішча, але галоўнае — з'явілася магчымасць закупіць метал і камплектуючыя вырабы, цэны на якія таксама «кусаюцца». Аднак праблема «Гомсельмаша» застаецца. Мнагатысячны калектыў па-ранейшаму не бачыць перспектывы, у любы момант ён можа з-за ненадзейнасці партнёраў застацца без работы.

У той жа дзень у аблвыканкоме адбылося падвядзенне вынікаў першага дня візіту і гутарка з кіраўнікамі вобласці. Абмяркоўвалася пытанне аб наданні Гомелю статуса свабоднай эканамічнай зоны. 2 кастрычніка Вячаслаў Кузняцоў і кіраўнікі парламенцкіх камісій наведаюць Брагінскі і Хойніцкі раёны. Тэма паездкі ўсё тая ж: Чарнобыль і ліквідацыя вынікаў катастрофы.

БЕЛІНФАРМ.

Пасол ЗША знаёміцца з Беларуссю

Больш блізкае знаёмства з эканомікай, палітычнай сітуацыяй на Брэстчыне, вывучэнне магчымасцей заходняга рэгіёна рэспублікі для расшырэння ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва паміж фірмамі і дзелавымі людзьмі дзвюх краін — такія галоўныя мэты візіту ў Брэст пасла ЗША ў Рэспубліцы Беларусь Дэвіда Суорца.

2 кастрычніка ў аблвыканкоме госцю быў наладжаны прыём, у час якога старшыня абласнога савета Віктар Бурскі расказаў паслу аб рабоце народнагаспадарчага комплексу Брэстчыны, праблемах пераходу да рыначнай эканомікі. Асаблівая ўвага была ўдзелена мэтам і задачам ствараемай пад Брэстам свабоднай эканамічнай зоны.

Пасля гутаркі з кіраўніцтвам вобласці Дэвід Суорц пабываў у Брэсцкай крэпасці, дзе ўсклаў кветкі да Вечнага агню. У другой палавіне дня пасол ЗША наведаў Брэсцкі электрамеханічны канцэрн, дзе пазнаёміўся з работай самага буйнога ў вобласці калектыву.

Іван КУКСА. БЕЛІНФАРМ.

ДА ЎРУЧЭННЯ ВЯРЫЦЕЛЬНЫХ ГРАМАТ

1 кастрычніка Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Польшча ў Рэспубліцы Беларусь Яніна-Эльжбета Смулэк уручыла вярыцельныя граматы Старшыні беларускага парламента Станіславу Шушкевічу.

Яніна-Эльжбета Смулэк (Эльжбета Смулкава) — прафесар Варшаўскага ўніверсітэта, паланіст-славіст, спецыяліст у галіне беларускага мовазнаўства і праблематыкі польска-беларуска-літоўскага этнічна-культурнага пагранічча, аўтар трох манаграфій і звыш 90 навуковых работ па гэтай тэме, рэдактар калектыўных зборнікаў.

Нарадзілася 24 чэрвеня 1931 года ў Львове ў сям'і інжынера лясніцтва. У 1941—1946 гадах была дэпартавана ў Сібір. Пасля вяртання ў Польшчу працавала і працягвала вучобу, атрымаўшы ў 1956 годзе званне магістра польскай філалогіі ва ўніверсітэце імя М. Каперніка ў Торуні. З 1957 па 1991 год працавала ў Варшаўскім універсітэце: спачатку на кафедры беларускай філалогіі, а затым на кафедры агульнага мовазнаўства, прайшоўшы ўсе ступені прафесіянальнай падрыхтоўкі ад асістэнта да прафесара.

У 1991 годзе была назначана Генеральным консулам Рэспублікі Польшча ў Мінску. З чэрвеня 1992 года — пасля стварэння пасольства — выконвала функцыі Часовага Паверанага ў справах Рэспублікі Польшча ў Рэспубліцы Беларусь.

З 1980 года—член «Салідарнасці».

Замужам, мае дачку.

Аддзел інфармацыі МЗС Рэспублікі Беларусь— БЕЛІНФАРМ.

Калектыву газеты «Звязда»

Паважаныя сябры!

Сардэчна віншуем з 75-годдзем Вашага выдання — старэйшай беларускай газеты «Звязда».

На працягу свайго доўгага гістарычнага шляху газета жыла справамі і турботамі беларускага народа, дзяліла з ім радасць перамог і горыч страт. Журналісты «Звязды» неслі чытачу роднае слова ў 20-я гады, непасрэдна на сабе адчулі жахлівы подых сталінскіх рэпрэсій, палымяным радком змагаліся з ворагам у час Вялікай Айчыннай, дапамагалі пасляваеннаму гаспадарчаму аднаўленню, зведалі цяжар палітыкі застою.

Горача вітаем у дзень юбілею ветэранаў газеты, якія вытрымалі ўсе выпрабаванні і засталіся вернымі беларускаму слову.

Слаўныя традыцыі «Звязды» з гонарам працягвае сённяшняе пакаленне журналістаў. Газета актыўна развівае ідэі суверэнітэту рэспублікі, садзейнічае перабудове яе эканомікі на аснове цывілізаваных рыначных адносін, выступае за захаванне нацыянальнай спадчыны, пашырэнне ўжывання роднай мовы.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь шчыра дзякуе калектыву газеты «Звязда» за плённую працу дзеля Бацькаўшчыны, жадае далейшых поспехаў на ніве Адраджэння, зычыць дабрабыту і моцнага здароўя.

ПРЭЗІДЫУМ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

ДОЙДЗЕМ ДА БЕЛАРУСІ

ГЭТАЕ ІМКНЕННЕ ЯДНАЛА ЦЭЛЫЯ ПАКАЛЕННІ «ЗВЯЗДОЎЦАЎ» І СЯБРОЎ ГАЗЕТЫ І ПРЫВЯЛО ІХ НА ВЕЧАРЫНУ З НАГОДЫ 75-ГОДДЗЯ «ЗВЯЗДЫ»

Няпросты і строгі наш час не надта багаты на святы. Многія з нас пачалі лічыць іх непатрэбнай празмернасцю і раскошай. Але бываюць такія падзеі і такія святы, без якіх не адолець будняў. Яны — як апора для душы ў напластаваннях падзей: ці суладна з праўдай, ці без фальшу?

Вось такое свята было ў першы дзень кастрычніка ў «Звязды». У Доме літаратара сабраліся тыя, каго з'яднала газета на працягу драматычных 75 гадоў, — журналістаў і шматлікіх сяброў газеты: і старых, і новых. У цэнтры ўвагі былі, безумоўна,

Госці

«Звязда» заўсёды была рада гасцям. На сваіх старонках. І ў прыватных сустрэчах. І на прайшоўшай вечарыне.

Быў сярод гасцей Старшыня Вярхоўнага Савета РБ Станіслаў Шушкевіч, які ў сваім выступленні сказаў, што ён вучыўся беларускасці ў «Звязды». Фактычна ўсё жыццё быў звязаны з газетай, і не толькі праз падпіску. Бацька Станіслава Станіслававіча быў «звяздоўцам», іх сям'я жыла ў двухпавярховым доме на рагу вуліцы Сляпянскай, побач з іншымі «звяздоўцамі», «Я ўбачыў, што яны — вельмі працалюбівыя, сумленныя людзі, дабрабыт якіх можа выклікаць толькі спачуванне. Людзі, якія неслі роднае слова ў свой народ, не вельмі ўшаноўваліся, асабліва ў сталінскі час. Тым больш прыемна, што звяздоўцы выстаялі і працягваюць сваю нялёгкую, але патрэбную справу».

Міністр замежных спраў Пётр Краўчанка зазначыў, што ў самыя розныя гады людзі, адарваныя ад Бацькаўшчыны, выпісвалі «Голас Радзімы», «ЛІМ» і «Звязду». І што апошняя тэме нацыянальнай культуры заўсёды ўдзяляла належную ўвагу.

Народны паэт Беларусі, старшыня Пастаяннай камісіі ВС РБ па адукацыі, культуры і захаванні гістарычнай спадчыны Ніл Гілевіч працаваў у свой час літаратурным кансультантам у «Звяздзе», усё жыццё выпісвае яе. А стаў яе сябрам 47 гадоў назад, калі прыслаў у газету свой верш пра вяртанне салдата з вайны на Радзіму. Верш не надрукавалі, але звяздоўскі адказ, прысланы пачынаючаму паэту, застаўся на ўсё жыццё цёплым успамінам. Былы «звяздовец» Барыс Стральцоў гаварыў пра пачуццё журналісцкай супольнасці і таварыскасці ў газеце, якое захавалася, на яго думку, і цяпер.

Увогуле, было сказана шмат добрых слоў у адрас газеты і яе супрацоўнікаў і намеснікам Старшыні Савета Міністраў Міхаілам Дземчуком, і міністрам інфармацыі Анатолем Бутэвічам, і намеснікам міністра культуры Мікалаем Гулякам і многімі, многімі іншымі гасцямі вечарыны. Благаславенне газеце беларускага экзархата перадаў айцец Серафім.

Мы ўдзячныя ўсім сваім гасцям. І сваім чытачам. В. Рудакоўскаму, які з першай зарплаты падпісаўся на «Звязду» і не здрадзіў ёй ні разу (а з таго часу мінула ўжо сорак гадоў!) рэдакцыя аформіла бясплатную падпіску. Былі для «Звязды» і

Падарункі

Найлепшы падарунак на любую ўрачыстасць, вядома ж, цёплыя і прыветныя вочы ўсіх, хто прыйшоў на свята, а таксама той агульны настрой добразычлівасці, прыязнасці і ўзаемаразумення, які ўсталёўваецца толькі там, дзе сабраліся сябры. Гэта калі нязначныя, здавалася б, дэталі і згадкі знаходзяць імгненны водгук, ва ўсіх прысутных асвятляюць твары ўсмешкамі навать тады, калі размова ідзе на сур'ёзныя тэмы. І такая атмасфера ў зале, нам здаецца, панавала. Успаміны былых «звяздоўцаў» Янкі Казлова, Віктара Карамазава, Сяргея Законнікава пра маленькія «сямейныя» сакрэты паказалі, што ёсць рэчы, дарагія і блізкія ўсім нам. Дзеля гэтага ўвогуле і варта наладжваць святы.

Раскажам нашым сябрам і пра іншыя падарункі, што прынеслі на свята госці (яны ж нашы агульныя), а іх мэта адна — паспрыяць аўтарытэту газеты, зрабіць так, каб множыўся лік яе падпісчыкаў і сяброў. Саюз прадпрымальнікаў, які на свяце прадстаўляў Уладзімір Карагін, вырашыў «падарыць» «Звяздзе» 75 новых падпісчыкаў — выдзелены грошы на бясплатную падпіску такой колькасці экземпляраў газеты. Каму яны дастануцца? Давайце разам аператыўна абмяркуем гэта. Мы пачулі таксама, што адзін з журналістаў «Звязды» ўвойдзе ў састаў дэлегацыі прадпрымальнікаў, што паедзе за мяжу. І гэта таксама на нашу агульную карысць — нам, не спешчаным такой увагай і такімі магчымасцямі, хочацца данесці чытачу аб'ектыўны расказ пра тое, што ўбачана на свае вочы і па-за нашым домам.

Мы аднолькава рады тым артыкулам, нізкам вершаў, што паабяцалі «Звяздзе» Пётр Краўчанка, Ніл Гілевіч, Сяргей Законнікаў, Адам Мальдзіс, а таксама тым знакам увагі, што выказалі да газеты наш урад, выканком Савета Федэрацыі прафсаюзаў, Беларускае згуртаванне вайскоўцаў, Міністэрства культуры... Усе, хто прыйшоў на наша свята. Зрэшты, і на свяце ў цэнтры ўвагі была газетная справа. Таму на вечарыне і нарадзіліся

Ідэі. Прапановы

Хаця ў большасці «звяздоўцаў» назва роднай газеты не выклікае ніякіх сумненняў — яна наша гісторыя ў слове — чытачы ўсё ж зноў і зноў вяртаюцца да гэтай тэмы.

І мы не можам не прыслухацца да іх.

— Нацыянальнай беларускай газеце зусім не пасуе назва «Звязда», — выказаў сваю думку дырэктар Скарынаўскага цэнтра Адам Мальдзіс. — Слова гэтага няма ў слоўніках. Замест яго можна знайсці нешта прыемнае, беларускае. Напрыклад, «Заранка»...

Безумоўна, канчаткова вырашыць быць са старой назвай ці развітацца з ёю, — мы не можам, не параіўшыся з чытачамі. А што вы скажаце наконт гэтага?

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ПУНКТ ПОГЛЯДУ

ПРАФСАЮЗЫ КРАІН СНД— ЗААДНО

Ці трэба лішні раз даказваць, што жыццёвы ўзровень мільёнаў людзей імкліва зніжаецца? Эканамічны крызіс вось-вось абернецца ўсеагульным распадам, наперадзе—галеча і беспрацоўе, а капітаны «гайдаранамікі» і іх паслядоўнікі толькі і ведаюць, што ўпарта вядуць справу да «шокавай тэрапіі». Урэшце, усе мы ў ёй ужо і жывём. Чаму ж урады краін СНД толькі дэкларуюць, што пераход да рынкавых адносін павінен суправаджацца ўключэннем усяго комплексу рыначных механізмаў, і ў першую чаргу—мер па сацыяльнай абароне працоўных? Відаць, многія ў «вярхах» толькі што свядома прышпілі: выратаванне тапельцаў—справа рук саміх тапельцаў.

Іначай думаюць у Савеце Міжнароднага аб'яднання прафсаюзаў (МАП) работнікаў аўтамабільнага і сельскагаспадарчага машынабудавання. Днямі старшыні гэтых прафесіянальных саюзаў усіх краін СНД з'ехаліся ў Мінск, каб разабрацца, які ж ён нарашце—гэты ўзровень сацыяльна-эканамічнай абароненасці працоўных, знайсці агульную платформу для сумесных прафсаюзных дзеянняў.

Вывады зроблены наступныя: рэформы праводзяцца ў асноўным за кошт далейшага спаду ўзроўню жыцця народаў, а законы па сацыяльнай абароненасці насельніцтва значна адстаюць ад патрэб грамадства. Праграмы ж эканамічных пераўтварэнняў разлічаны на доўгі час, прычым з яўнай пераацэнкай мяжы выжывальнасці народаў. Савет МАП лічыць, што прафсаюзы павінны настойліва патрабаваць ад заканадаўчых органаў і ўрадаў зменшыць іх палітычныя амбіцыі, прывесці ў парадак свае ўзаемаадносіны, пераарыентаваць магчымасці дзяржаў на пераадоленне спаду вытворчасці, у тым ліку ў машынабудаванні.

Не лішнім, думаецца, будзе дадаць: лідэры МАП дамовіліся таксама, што ёсць неабходнасць аб'яднання сіл прафсаюзаў аўтасельгасмаша пры правядзенні акцый пратэсту ў выпадку антынародных дзеянняў урадаў дзяржаў СНД. Так што восень, пара ў прыродзе халаднаватая, у гэтым плане можа быць даволі гарачай.

Мікалай БЕЛАНОЎСКІ,
намеснік старшыні рэспубліканскага савета прафсаюза работнікаў аўтасельгасмаша Беларусі.

САЦЫЯЛЬНАЯ З'ЯВА

Колькі вам, Шура, патрэбна для поўнага шчасця?..

Мне пра Зіначку расказалі нядаўна. Адзін толькі факцік заінтрыгаваў — аб ім будзе паведамлена ў свой час. А так, ну дзяўчына як дзяўчына, такіх часта можна сустрэць у цэнтры. Асабліва ў абедзенны перапынак, калі і ўнутры бістро «Хвілінка». У якім бы настроі вы ні былі, увагу звернеце абавязкова. Эфектныя стварэнні. Вершы пісаць пра іх хочацца. Праўда, пры бліжэйшым разглядзе такое жаданне прападае.

Дык што датычыць Зіначкі. Ёй наогул пашанцавала ў жыцці. Магла нарадзіцца ў звычайнай сям'і, а тут тата — не сам апошні прамысловы начальнік. Настолькі не апошні, што мама Зіначкі з'яўляецца хатняй гаспадыняй, а сама Зіначка пра дзень на кішэнныя расходы атрымлівае тысячу. Толькі на кішэнныя. Пішу гэта без усякай зайздрасці: Богу, як кажуць, Богава.

Сама Зіначка любіць паўтараць, што калі ёй патрэбны грошы, то яна іх мае абавязкова будзе. Не-не, нічога такога не падумайце! Звычайна тата дасць. Шчыра скажу: гэтая Зіначкава рыса мне вельмі падабаецца.

Зіначка, канешне, скончыла прэстыжную школу. Не так даўно. Вучылася добра і лёгка, наогул, яна ўся такая лёгкая, усё на ляту, з паўслова,— проста дзіва. Першая спроба прадоўжыць адукацыю, аднак, пацярпела крах. Там штосьці было звязана са знешняй эканомікай, самі ведаеце, у такім выпадку ідзе конкурс бацькоў, і Зіначчын тата, відаць, не вытрымаў. Ну, што ж, выпадак яшчэ не смяротны, сказала сабе Зіначка і пакрочыла па жыцці далей.

Нагадаю: дзяўчына яна прыкметная, да таго ж ведае, якім віном трэба запіваць рыбу. Каго датычыць, гэта адзначыў. І Зіначку аднойчы запрасілі выканаць ролю, ну, скажам так, эскорт-дзяўчыны. Хто не ведае, тлумачу: ніякай тайнай і яўнай прастытуцыі, проста вы суправаджаеце маладога (ці не вельмі) дзелавога чалавека на свецкі раўт або на «парці», вечарынку, значыць.

Вось так і да Зіначкі падышоў малады, прывабны і дзелавы. Патрабавалася разам пабываць у адным паважаным доме, куды прынята прыходзіць з жонкамі. Паколькі ў маладога і прывабнага жонкі не было, усё ж тую ролю выканала Зіначка. З ёю яна справілася надзвычай паспяхова. І атрымала 3 тысячы — за камісійных плюс прапанову далейшых кантактаў. Удакладню: гэта было да 1991 года, калі рубель яшчэ крыху «звінеў».

На кантакты Зіначка не пайшла, усё ж такі гонар быў, і выконваць даволі сумніцельную ролю яна не жадала. Але сяброўскія адносіны з дзелавым светам яна захавала. За паслугі тут прынята аддзячваць не толькі грашыма. Карацей кажучы, Зіначцы прапанавалі работу ў сумесным прадпрыемстве. Якраз у гэты момант быў сезон... Тата Зіначкі імгненна згадзіўся. Да таго ж, якраз скончыла курсы сакратараў-машыністак.

Я не ведаю, аб чым канкрэтна марыла Зіначка, калі паступіла на работу ў СП, але строгія немцы арганізавалі ёй невялікі экзамен. Уласна, патрабавалі толькі дзянёк нейкі папрацаваць на сваім будучым рабочым месцы. За пішучай машынкай, значыць. А дзевятай гадзіне раніцы Зіначка села, а ўстала каля сёмай — вечарам. Вядома, з перапынкам на абед. Увесь час насупраць сядзеў не вельмі ўсмешлівы пан. Ён — ні з месца, Зіначка таксама. Пад канец дня дзяўчына пракляла ўсё на свеце. А другога дня ўжо не было: Зіначка сказала цвёрдае «не». Дарэчы, ёй-такі заплацілі 100 рублёў...

Справа, канешне, не ў 100 рублях, бачыла іх Зіначка ў вядомым месцы. Ледзь не звар'яцела яна ад таго, што трэба сядзець і працаваць. Ад і да.. Толькі і ўсяго. Між іншым, кожны з нас, калі паступае на работу, добра ведае: там трэба працаваць. Вы не смейцеся, так і ёсць. Ах, вы ўсё ж усміхаецеся? Чаго граху таіць, я — таксама. Хоць чаго, здавалася б...

Ну вось, а ў Зіначкі справы далей пайшлі так. Яна ўсё ж паступіла на сваю знешнюю эканоміку. Але бацька загадаў уладкавацца на работу. Хоць кім. Ну яна і ўладкавалася «хоць кім». Зіначчына работа называецца «ідзі туды і прынясі вунь тое», аднак яна не вельмі засмучаецца з гэтай нагоды. Дачка яна паслухмяная, тата сказаў — трэба рабіць. А на работу можна ездзіць і ў таксі.

Вам Зіначка не спадабалася? А чаму? Пабачылі б вы яе: абаяльная, маладая, апранута з тонкім густам, прыгожая, разумная, ды і не сказаць што надта ўжо разбэшчаная. Грашыма кідаецца? Гэта, канешне, мінус... З другога боку — не вашымі ж грашыма, а? Працаваць не хоча? А-а, вось гэта ўжо сур'ёзна, тут трэба задумацца.

Вы, напэўна, ставіце сябе на месца Зіначкі? Ёсць такі грэх? Вось калі б мне такое, ды я... Ды нічога — вы. Тое ж самае, тое ж самае, спадары і спадарыні. Не трэба цешыць сябе ілюзіямі: мы ўсе крыху Зіначкі, з аднае калыскі вылезлі. І адным, ад шалёнай кароўкі, малачком ускормленыя. Ды Бог з ёю, з Зіначкай, давайце на сябе глядзець.

Адзін мой знаёмы пры кожнай сустрэчы паўтарае адно і тое ж: ды я б суткі працаваў, як шалёны, як пракляты, няхай мне плацяць калі не доларамі, дык хоць рублямі, але многа. Колькі, пытаю, табе трэба для поўнага шчасця? Ну, задумваецца, тысяч 50—60. У дзень? Ды што ты, у месяц! Не, кажу, не веру я табе. Крыўдзіцца: чаму? А таму, што ты свае і 3 тысячы адпрацаваць не можаш, які дурань стане табе плаціць іх 50? Так мы з ім можам доўга «пікіравацца», і ў рэшце рэшт разыходзімся ворагамі.

Я крыху перажываю, чалавека пакрыўдзіў ні за што ні пра што. Хоць і ведаю, што лайдак ён яшчэ той і спраўна з'яўляецца на работу толькі ў дні выплат. То ў яго паездка ў Піцер, то сустрэча з дзяўчынай, то провады дзяўчыны, то проста — тонкая, нам, дурням, незразумелая, меланхолія. Яму трыццаць, а дагэтуль жыве ў цёткі на кватэры, яна яго корміць ды абмывае. Эх, мне б так хоць тыдзень пажыць... Адчуць асалоду той меланхоліі, а то ўсё па аўтобусах ды метро яе адчуваеш, разам з іншымі такімі ж «меланхолікамі»...

Недзе, здаецца, у «Камсамолцы», чытаў пра будаўніцтва аўтабана Калінінград—Берлін. Плацяць! Ну проста шалёныя грошы! Некваліфікаваны савецкі «бомж», якога адарвалі ад любімага збору шклатары, пішацца, за месяц атрымлівае ажно 12 тысяч. Але вось закавыка: народ разбягаецца ўжо праз два-тры тыдні. Не трэба і тысяч. Яно так, 12 гадзін у дзень працаваць — гэта для савецкага, самага свабоднага ад работы чалавека ў свеце, праблема. Я так думаю, нашы б змаглі і па 24 гадзіны працаваць. Калі б гэты аўтабан будавала савецкая фірма.

Вось туркі, югаславы, тыя ж палякі, якіх раней нас панесла ў Еўропу на заробкі, яны што — лепшыя за нас? Нечым адрозніваюцца? Чорт яго ведае, як быццам, усё расце з тых жа месцаў, што і ў нас: рукі, ногі, галава, ну і астатнія органы. Чаму ў іх атрымоўваецца, і чаму мы такія Богам пакрыўджаныя?

Справа, відаць, у адной рэчы. І туркі, і югаславы, і палякі вучыліся працаваць там, а не дома. Калі ўсе кругом пацеюць, не будзеш лынды біць і ты. Можаш, канешне, абіваць ігрушы нейкім прадметам, твая воля. Але вунь, бачыш,— мяжа, не хочаш — едзь дадому, замест цябе прыедзе яшчэ сто такіх жа. Так што выбару, па вялікім рахунку, і няма. Ці пан, як справядліва заўважана, ці прапаў.

Вось і ў нас выбару няма. Можна, вядома, галасіць пра «асаблівы шлях» і выдатнае геаграфічнае становішча, ніхто не забараняе. Можа ён і ёсць, той «асаблівы шлях», я неяк не задумваўся. Я, дурны, усё больш пра звычайныя шляхі думаю. Вось, скажам, узяць дый навучыцца працаваць, як той немец, што Зіначку пільнаваў. Не дае мне той немец спакою. Чаму ён, гад, можа, як машына,— з 9 і да 19, а я яшчэ не?..

Сяргей ШАЎЦОЎ.

«ДАСЬЕ» НА РЭСПУБЛІКУ

Са спецыяльным «дасье», прысвечаным Рэспубліцы Беларусь, чытачы змогуць азнаёміцца ў лютаўскім нумары часопіса «Деловые люди» у будучым годзе. Гэта рубрыка, якая з'яўляецца своеасаблівай энцыклапедыяй па канкрэтных тэмах і змяшчае важныя камерцыйныя прапановы,— адна з самых цікавых у эканамічным выданні, адрасаваным для прадпрымальнікаў.

З дня заснавання «ДЛ» мінула ўсяго два гады. Вялікую дапамогу ў яго станаўленні аказалі Маскоўскі акцыянерны інавацыйны банк, выдавецтва «Прагрэс», а таксама парыжская кампанія «Сакпрэс» на чале з прэзідэнтам Раберам Эрсанам. Менавіта яны заснавалі сумеснае франка-расійскае прадпрыемства «Прэс-кантакт», якое сабрала пад свой дах маладых журналістаў і паліграфістаў.

Як паведаміў карэспандэнту БЕЛІНФАРМА галоўны рэдактар часопіса Вадзім Бірукоў, 87 працэнтаў чытачоў «ДЛ» — кіраўнікі камерцыйных і эканамічных службаў, дырэктары сумесных прадпрыемстваў, акцыянерных таварыстваў, малых прадпрыемстваў, кааператываў... Прычым узрост кожнага другога з іх — да 30 гадоў. Часопіс адрасаваны, перш за ўсё, «трэцяму» саслоўю, якое ўсё больш упэўнена заяўляе аб сабе. Адначасова ён імкнецца стаць інфармацыйным мостам паміж кіраўнікамі «новай фармацыі» ў краінах СНД і заходнім дзелавым светам.

Яго аўтары — вядомыя айчынныя і зарубежныя аналітыкі, якія вядуць гутаркі аб праблемах эканомікі, развіцця рыначных адносін. Камерцыйныя агляды суседнічаюць з фінансавай і прававой інфармацыяй. Значнае месца адводзіцца экспертным ацэнкам, якія запаўняюць прабелы афіцыяльнай статыстыкі. Прызначэнне гэтых публікацый — дапамагчы дзелавому чалавеку лепш адчуць тэндэнцыі ў развіцці сусветнага рынку.

Выданне мае падпісчыкаў у 60 краінах свету, чацвёртая частка тыражу — 40 тысяч — прызначана для англамоўных чытачоў. Гэта, у асноўным, кіраўнікі прадпрыемстваў і фірм, якія супрацоўнічаюць з СНД, юрысты, эканамісты, супрацоўнікі аўдытарскіх фірм, банкаўскія спецыялісты.

Кажуць, час — грошы. Бізнесмены гэта добра разумеюць. Таму кароткая, але даволі ёмістая інфармацыя «Деловых людей», як сведчаць вынікі праведзенага апытання, іх вельмі задавальняе.

БЕЛІНФАРМ.

Анатоль МЯСНІКОЎ

ФАБІЯН ШАНТЫР

Лёс і трагедыя наркома нацыянальных спраў Беларусі

(Працяг. Пачатак у №№ 196, 197).

Рэвалюцыйныя і грамадска-палітычныя падзеі разгортваліся нярэдка чыста стыхійна. Бачачы памкненні Р. Скірмунта і такіх членаў БНК, як П. Аляксюк, Я. Заяц, ксёндз Гадлеўскі, так званая сацыялістычная частка руху робіць спробы ліквідаваць Беларускі нацыянальны камітэт, узяць у свае рукі ініцыятыву і агульны напрамак рэвалюцыйных мэт і рэабілітаваць саму ідэю нацыянальна-палітычнага адраджэння Беларусі. І ўжо ў ліпені 1917-га на другім з'ездзе прадстаўнікоў беларускіх арганізацый палярызацыя палітычных сіл адбываецца больш акрэслена. Ствараецца новая арганізацыя — Цэнтральная Рада беларускіх арганізацый і партый. Яе задача — аб'яднаць беларускія палітычныя і культурныя арганізацыі, што ўзніклі і ўзнікалі ў розных кутках края і па Расіі, у тым ліку — у асяроддзі бежанцаў і салдат. Для гэтага вызначаўся і шлях — стварэнне дэмакратычнага цэнтра нацыянальнага і рэвалюцыйнага руху беларусаў. У адпаведнасці з пастановай з'езда, у Цэнтральную Раду ў мэтах абароны ад пранікнення ў яе буржуазных элементаў мелі цяпер права пасылаць сваіх прадстаўнікоў толькі тыя арганізацыі, якія прызнавалі дэмакратычную федэратыўную рэспубліку, бясплатную перадачу зямлі народу і развіццё беларускай нацыянальнай культуры. У выканкоме Цэнтральнай Рады асноўныя кіруючыя пасты зноў займаюць прадстаўнікі Беларускай сацыялістычнай грамады, і сярод іх — Цішка Гартны, Фабіян Шантыр, Язэп Дыла... А былому кіраўніку БНК Раману Скірмунту на пэўны час давялося сысці з палітычнай арэны.

Кіраўніцтва Цэнтральнай Рады выдатна разумела, што без падтрымкі нізоў поспехаў у рабоце дасягнуць нельга. Пагэтаму сваю асноўную ўвагу яно скіравала на стварэнне арганізацый Рады на месцах — у гарадах і мястэчках Беларусі. Пры непасрэдным удзеле Фабіяна Шантыра яны ўзнікаюць неўзабаве ў Бабруйску і Слуцку — гарадах, дзе яго добра ведала насельніцтва, а таксама ў Магілёве, Маладзечне, Асіповічах, Оршы, Смаленску... Дзеля справядлівасці варта зазначыць: спачуваючых беларускай справе лідэры Цэнтральнай Рады і іх шматлікія памочнікі знаходзілі далёка не ўсюды.

Сапраўды шырокай хваляй пайшоў гэты рух восенню 1917-га. Дзякуючы энергічнай і настойлівай прапагандзе, якую вяла група настаўнікаў на чале з С. Рак-Міхайлоўскім, была падрыхтавана спрыяльная абстаноўка для правядзення вайсковых з'ездаў сярод воінаў-беларусаў. Так, 18 кастрычніка прайшоў з'езд байцоў-беларусаў трох армій Заходняга фронта. Была абрана Беларуская вайсковая Рада фронта, з якой потым утварылася Цэнтральная Беларуская вайсковая Рада. Такія ж з'езды прайшлі ў Віцебску (Паўночны фронт), Адэсе (Румынскі) і Кіеве (Паўднёва-Заходні фронт). Два з'езды беларусаў-бежанцаў адбыліся ў Маскве, з'езды грамадскіх і настаўніцкіх арганізацый — у Смаленску, Віцебску, Полацку і іншых гарадах.

За некалькі тыдняў да Кастрычніцкага перавароту ў выніку чарговай рэарганізацыі Цэнтральная Рада беларускіх арганізацый была пераўтворана ў Вялікую Беларускую Раду. 27 кастрычніка яна звярнулася з «Граматай да Беларускага Народу», у якой выказала сваю бліжэйшую мэту: «...Сабраць усе жывыя сілы нашай бацькаўшчыны дзеля абароны і ўтрымання нашых вольнасцяў, здабытых крывёй мільёнаў сыноў пакрыўджанай, бяздольнай Беларусі».

Аб'яднаныя агульнымі інтарэсамі, мэтамі і задачамі барацьбы за нацыянальную незалежнасць, 15 лістапада 1917 года выканкомы Вялікай Беларускай, Беларускай Цэнтральнай вайсковай радаў разам з выканаўчым камітэтам Заходняга фронту выпускаюць адозву «Ко всему народу Белорусскому». Вось некалькі найбольш значных вытрымак з яе:

«Для Белоруссии, как страны, разорванной фронтом, наиболее задетой войной, немедленное заключение мира является краеугольным камнем всей политики... Белоруссия должна быть демократической республикой, спаянной с Великороссией и другими соседними республиками России на основе федерации... Вся власть в Белоруссии должна принадлежать Краевой Раде, избираемой на основе всеобщего, равного, тайного и пропорционального голосования. Белорусский народ не может допустить, чтобы край его был разорван на части и разделен державными соседями при подписании мирного договора. Для защиты своего права белорусский народ должен иметь на мирном конгрессе своих правомочных представителей... Чтобы создать такую власть в центре и на местах... созывается на 5 декабря 1917 года съезд представителей всего белорусского народа в городе Минске».

Праз два дні — 17 лістапада — пабачыў свет яшчэ адзін дакумент — «Декларация Белорусского Комитета при Всероссийском Совете Крестьянских Депутатов», які ўзначальваў вядомы грамадскі дзеяч Язэп Канчар. У Дэкларацыі аб'яўлялася, што гэты камітэт «взял на себя... почин в организации трудового белорусского крестьянства вокруг идеи образования Автономно-Свободной Белоруссии...» Ідэя склікання Усебеларускага з'езда мела месца і ў пастановах, рэзалюцыях і дэкларацыях шэрагу іншых нацыянальных саюзаў, арганізацый, партый. Праўда, адносна даты прасочваліся разыходжанні: адны прапаноўвалі назначыць з'езд на 5 снежня, другія — на 15-га *. Але гэта было, натуральна, не самым істотным.

У брашуры «Краткий очерк возникновения Белорусской Народной Республики» Аляксандр Цвікевіч пісаў:

«Система представительства на Съезде была задумана и осуществлена чрезвычайно широко. На Съезд были приглашены представители от волостных крестьянских земств и комитетов всей этнографической Белоруссии (за исключением заоконной части), представители уездных и губернских земств, городских самоуправлений, Советов рабочих, крестьянских и солдатских депутатов, войсковых белорусских частей всех фронтов и тыла, беженских союзов и комитетов, кооперативов, профессиональных и иных организаций Белоруссии, всех политических партий края, всех национальных организаций и т. д.»

Такім чынам, усяго на Усебеларускі з'езд (у многіх першакрыніцах і навуковых распрацоўках яго называюць яшчэ і Усебеларускім кангрэсам.—**А. М.**) прыбылі 1.872 дэлегаты, з іх— 1.167 з правам рашаючага голасу і 705—з правам дарадчага. Надзеленым паўнапраўнай уладай, ім і прадстаяла вырашыць далейшы лёс шматпакутнага Паўночна-Заходняга края (альбо Заходняй вобласці, як паспелі «перахрысціць» нашу бацькаўшчыну бальшавікі)...

Бальшавікі, і найперш у асобе старшыні Савета Народных Камісараў Заходняй вобласці і фронту К. Ландэра і камандуючага Заходнім фронтам А. Мяснікова (Мяснікяна), дазволіўшы правядзенне з'езда і выдзеліўшы на гэта 50 тысяч рублёў, тым не менш усяляк імкнуліся перашкодзіць яго скліканню, а потым — і рабоце. Адны з іх адкрыта заяўлялі аб непатрэбнасці з'езда, другія прапаноўвалі адкласці пачатак: маўляў, не той час... Тым не менш, дэлегаты, абраныя на яго, сабраліся ў Мінску практычна ўсе да аднаго. Пасля трох дзён папярэдніх нарад і ўзгадненняў 8 снежня Усебеларускі з'езд пачаў работу. Бабруйскіх сацыялдэмакратаў на ім прадстаўляў Фабіян Шантыр.

Тым, хто імкнуўся сарваць ці хоць бы адсунуць пачатак з'езда, трапна і адназначна адказаў у сваім выступленні дэлегат ад XII арміі Язэп Мамонька: «Тыя, хто хоча адкласці з'езд, мабыць, не ведаюць, як цяжка склікаць з'езд: ад імя XII арміі кажу, што мы можам аб'явіць у краіне (маецца на ўвазе ў Беларусі — **А. М.**) уладу...» Прамоўца прывёў пры гэтым больш чым пераканаўчы доказ: «Калі ў Петраградзе бальшавікі без з'езду аб'явілі ўладу, то чаму мы не можам аб'явіць уладу на з'ездзе?!»

Тут, на з'ездзе, адбылася адна з першых сустрэч Фабіяна Шантыра з Алесем Гаруном, які незадоўга да гэтага вярнуўся са шматгадовай ссылкі ў Сібір. Яны спадабаліся адзін аднаму сваімі поглядамі, перакананнямі, планамі на будучыню. Гарун быў абраны адным з ганаровых старшынь з'езда, а Шантыр, паводле сведчання газеты «Беларуская Рада», сказаў на адкрыцці яго «прыгожую, поўную журбы і пяшчоты прамову...»

Цэлы тыдзень — ажно да 16 снежня — на з'ездзе ішла ўнутраная арганізацыйная работа. У камісіях і фракцыях выпрацоўваліся даклады і рэзалюцыі, ствараўся наказ, вылучаліся кандыдатуры ў прэзідыум, Раду. Акрамя гэтага, дэлегаты прыглядаліся адзін да аднаго, знаёміліся з тымі, пра каго шмат чулі, але не ведалі асабіста...

16 снежня, калі, паводле сведчанняў А. Цвікевіча, «черновая внутренняя работа была закончена, наступил торжественный день осуществления Съездом его исторически важных политических задач». Першым пунктам у парадку дня стаяла пытанне аб абвяшчэнні Беларусі Народнай Рэспублікай. Старшыня Усебеларускага з'езда Іосіф Серада даў слова кожнаму, хто меў жаданне выказацца, унесці сваю прапанову. Палымяныя і, разам з тым, дзелавыя прамовы сказалі Алесь Гарун і Язэп Мамонька, Паўлюк Аляксюк (Вялікая Беларуская Рада) і Кастусь Езавітаў (Цэнтральная вайсковая рада), рэдактар газеты «Вольная Беларусь» Язэп Лёсік і прадстаўнік Маскоўскай арганізацыі Беларускай сацыялістычнай грамады Язэп Дыла, вайскоўцы з Паўночнага, Заходняга, Паўднёва-Заходняга, Румынскага франтоў, Балтыйскага флоту, 1-га Беларускага палка, пасланцы Польскага Дэмакратычнага саюза, Бунда, Віцебскага народнага саюза, вучняў-беларусаў Мінска, бежанцаў Гродзенскай губерні... Ад імя сацыял-дэмакратаў Бабруйска Фабіян Шантыр зазначыў:

«...Калі нам кажуць забыць сваю радзіму — гэтага я... не разумею. Асіміляцыя — гэта рабства. Чаму вы сабраліся сюды? Вас прывяло сюды, браты, нацыянальнае пачуццё. Нацыянальнае адраджэнне ніколі не загіне...»

Бурнае абмеркаванне пытання аб будучыні Беларусі ўрэшце рэшт заканчвалася. Станавіліся відавочнымі два напрамкі. Дэкларацыя, якую рыхтавалі мінчане, віленцы, смаленцы, гродзенцы, прадугледжвала поўную самастойнасць Беларусі, а пазіцыя прадстаўнікоў Віцебшчыны і Магілёўшчыны зводзілася да адзінства з Расіяй... Кіраўнікі з'езда І. Серада, М. Вазіла, А. Гарун, прафесар Я. Карскі, адвакат А. Цвікевіч, тым не менш, змаглі знайсці кампрамІснае рашэнне...

(Працяг будзе).

* Да 31 студзеня 1918 года ўсе даты даюцца па старому стылю.

Мінфін інфармуе

Пасля публікацыі ў штотыднёвіку «Аргументы и факты» (нумар 36, 1992 г.) артыкула «Лёс аблігацый і мэтавых чэкаў» пачасціліся выпадкі звароту грамадзян з пытаннем: ці могуць жыхары іншых рэспублік, у прыватнасці Беларусі, здаць свае аблігацыі дзяржаўнай мэтавай беспрацэнтнай пазыкі СССР 1990 года на набыццё тавараў працяглага карыстання ў ашчадныя банкі на тэрыторыі Расійскай Федэрацыі? У мінфіне Расіі на запыт наконт гэтага атрыманы адназначны адказ: на жыхароў іншых рэспублік гэты парадак не распаўсюджваецца.

А. АТАПКОЎ,
начальнік аддзела Упраўлення грашовага абарачэння, крэдыту і каштоўных папер Мінфіна Рэспублікі Беларусь.

ПРАВЕРЦЕ ПРАВІЛЬНАСЦЬ АФАРМЛЕННЯ АБАНЕМЕНТА

На абанеменце павінен быць прастаўлены адбітак касавай машыны.

Пры афармленні падпіскі (пераадрасоўкі) без касавай машыны на абанеменце прастаўляецца адбітак каляндарнага штэмпеля аддзялення сувязі. У гэтым выпадку абанемент выдаецца падпісчыку з квітанцыяй аб аплаце кошту падпіскі (пераадрасоўкі).

Для афармлення падпіскі на газету або часопіс, а таксама для пераадрасавання выдання бланк абанемента з даставачнай карткай запаўняецца падпісчыкам чарнілам, разборліва, без скарачэнняў, адпаведна ўмовам, выкладзеным у каталогах.

Запаўненне месячных клетак пры пераадрасаванні выдання, а таксама клеткі "ПВ-МЕСЦА" робіцца работнікамі прадпрыемстваў сувязі.

А мох і цяпер там

Яшчэ ў 1986 годзе па вуліцы 8 Сакавіка ў Крычаве быў пабудаваны драўляны дом пад нумарам 17-а. Праз некалькі гадоў яго гаспадары захварэлі. Было вызначана, што дом падлягае зносу: калі замералі радыеактыўнасць выкарыстанага пры будаўніцтве моху, цаглін, з якіх складзена печка, дазіметр паказаў 0,600—0,800 мілірэнтгена ў гадзіну. Тым не менш разбіраць дом давялося самім гаспадарам, а радыеактыўны мох ляжаў на сядзібе амаль тыдзень, і вецер разносіў яго па гораду. Ніхто не спяшаецца вывозіць і бярвёны, рабіць на гэтым месцы дэзактывацыю...

З трагічнага красавіка 86-га мінулі ўжо гады, але Чарнобыль яшчэ доўга і грозна будзе напамінаць аб сабе. Асабліва там, дзе гаспадараць бестурботнасць і абыякавасць.

НА ЗДЫМКУ: тут па-ранейшаму пануе радыяцыя.

Валерый БЫСАЎ.
(БЕЛІНФАРМ).

ПРАЦОЎНЫ ТЫДЗЕНЬ ДАЎЖЫНЁЙ У... 3 ДНІ

Многія прадпрыемствы Брэсцкай вобласці працуюць сёння па скарочанаму графіку. На 3-дзённы працоўны тыдзень перайшлі калектывы Баранавіцкага аўтаагрэгатнага завода, металаапрацоўчага аб'яднання ў Бярозе, Пінскага экскаватарарамонтнага завода. У вымушаны адпачынак пайшлі работнікі Пружанскага завода радыёдэталяў, Брэсцкага завода «Колератрон», іншых прадпрыемстваў.

БелаПАН.

Эфір для апазіцыі: дамоўленасць парушана

Не так даўно «Звязда» паведаміла аб тым, што парламенцкая апазіцыя БНФ атрымала папярэднюю згоду ад кіраўнікоў Міністэрства інфармацыі і Белтэлерадыёкампаніі на прадастаўленне стабільнага эфірнага часу на тэлебачанні і радыё. Апазіцыя падрыхтавала праект дамовы, згодна з якой запрошвала для сябе дзве гадзіны тэлевізійнага і адну — радыёэфіру на тыдзень. Днямі мы даведаліся: дамова не падпісана. Міністр інфармацыі Анатоль Бутэвіч і старшыня Белтэлерадыёкампаніі Аляксандр Сталяроў заявілі, што лічаць такі крок немэтазгодным.

Што стала прычынай адмовы? Кіраўнікі інфармацыйнага ведамства мяркуюць, што, калі выдзеліць эфір апазіцыі БНФ, то ўслед за гэтым аналагічныя просьбы паступяць і ад іншых палітычных партый і рухаў, — а іх ужо каля дзесятка. Між тым, эфір і без таго перанасычаны палітычнымі перадачамі, а цікавасць да іх з боку насельніцтва за апошні час рэзка знізілася. Акрамя таго, на думку афіцыйных прадстаўнікоў Белтэлерадыёкампаніі, апазіцыі і без таго не чыняцца ніякія перашкоды, калі ад яе паступаюць адпаведныя просьбы.

— Мы разлічвалі, што ў нашых перадачах будуць удзельнічаць не толькі дэпутаты Вярхоўнага Савета, але і прадстаўнікі партый і рухаў дэмакратычнай арыентацыі, а таксама дэпутаты мясцовых Саветаў, — паведаміў нам каардынатар парламенцкай апазіцыі Сяргей Навумчык. — Што ж датычыць непапулярнасці палітычных праграм Беларускага тэлебачання, то яны і не будуць папулярнымі, пакуль застаюцца аднабаковымі і афіцыйнымі. Ды і ці можа лічыцца такі довад аргументам? Няўжо шмат людзей глядзяць амаль штодзённую «Тэлебіржу», якая, напрыклад, прапаноўвае купіць «Мерседэс» за два мільёны рублёў? А што да сцвярджэння аб тым, што мы нібыта бесперашкодна атрымліваем эфір, то гэта, мякка кажучы, не зусім так. Нягледзячы на закон аб статусе народнага дэпутата, членам апазіцыі часам літаральна штурмам даводзіцца браць студыю... Выхад на радыё і тэлебачанне быў для нас прынцыпова важным, паколькі абсалютная большасць газет трапіла ў залежнасць ад урада.

На думку лідэраў БНФ, факт адмовы ім у эфіры сведчыць аб нежаданні кіраўнікоў дзяржаўных сродкаў інфармацыі лічыцца з рэаліямі, прызнаючы за палітычнымі партыямі права на ўласны голас, а за грамадзянамі Беларусі — права на аб'ектыўную інфармацыю.

Валянцін ЖДАНКО.

Дойдзем да Беларусі

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Мяркуем у бліжэйшы час падрыхтаваць спецыяльную анкету з пытаннямі да вас.

«Звяздой» будзе газета ці «Зоркай», — сказаў старшыня Сялянскай партыі Яўген Лугін, — свіціць ёй над намі, беларускай зямлёй. Журналісты дадуць і рэгулярна вядуць цікавыя і карысныя рубрыкі — «Ваш сад і агарод», «Хатняя энцыклапедыя», — толькі да ўсіх гэтых парад трэба пісаць, каб была ў чытачоў і свая зямля. «Звязда» павінна садзейнічаць правядзенню зямельнай рэформы на Беларусі.

Што ж, заяўка сур'ёзная. Яна, відома, знойдзе адлюстраванне на старонках газеты. Працуючы над гэтай тэмай, мы будзем мець усе падставы лічыць, што і журналісты ядуць свой хлеб недарэмна.

Увогуле, прызнаюся, на вечары былі б радкай сітуацыі, калі ці столькіх вуснаў прагучаў «дзякуй» за працу, напружанасць якой быццам і нябачная для шырокага грамадства. Акрамя калег, магчыма, ніхто іншы не разумеў нас так, як артысты. Ігар Лучанок сам сеў за раяль, падарыў «зорку» сваёй класі-кі — купалаўскую «Спадчыну». Любыя сэрцу народныя мелодыі — фальклорныя ансамблі «Сваята», «Купалінка», «Церніца».

Калі ж у зале запанаваў высокі і чысты голас спявачкі Вольгі Цярэшчанка, усе літаральна затаілі дыханне. А спявала яна, нібы малітву, паэтычныя радкі Ларысы Геніюш...

А вось Леанід Ярмоленка, саліст папулярных «Сяброў», сарваў гарачыя апладысменты адной вядомай песняй з новым тэкстам. І прысвячаўся ён «Звяздзе».

Зрэшты, хіба ўсё пераказаць, пералічыць? Лепш паведамім чытачам, што, дзякуючы Беларускаму тэлебачанню, яны будуць мець магчымасць убачыць юбілейны вечар «Звязды» ў запісу. Спадзяёмся, вы дагледзіце яго да канца, да ўрачыстага фіналу, у якім упершыню прагучала новая песня кампазітара Мікалая Сацуры на вершы Ніла Гілевіча «Дойдзем да Беларусі». У гэтых словах, мабыць, галоўны сэнс нашай працы.

Аляксандр КОКТЫШ, Людміла РЫЖАНКОВА, Алена ЦІХАНОВІЧ, Яўген ПЯСЕЦКІ. (фота).

Зямля ў нас адна. Але чыя?

1 кастрычніка ў Вярхоўным Савеце Беларусі адбылася прэс-канферэнцыя, прысвечаная праекту закона аб уласнасці на зямлю, які будуць разглядаць дэпутаты на чарговай сесіі ў другім чытанні, і стану эканомікі ў аграпрамысловым комплексе рэспублікі.

Перад журналістамі выступіў з тлумачэннямі старшыня Камісіі па аграрных пытаннях, прадуктах харчавання і сацыяльнаму развіццю вёскі Уладзімір Гаркун. Ён, у прыватнасці, сказаў, што кожны грамадзянін Беларусі мае права атрымаць зямлю. У рэспубліцы будуць уведзены розныя формы ўласнасці: дзяржаўная, калектыўная і прыватная. За гады плошча зямель, выдзеленых для расшырэння асабістых падсобных гаспадарак, павялічылася практычна ў два разы, створана 1.939 фермерскіх гаспадарак, агульная плошча дачных участкаў склала прыблізна 44 тысячы гектараў. Але, як адзначыў народны дэпутат, недахопаў у правядзенні зямельнай рэформы, выдзяленні зямель, вядзенні фермерскіх гаспадарак у рэспубліцы яшчэ вельмі шмат.

Новы закон будзе датычыць перш за ўсё зямель сельскагаспадарчага значэння і дазволіць пазбавіцца дзяржаўнай манаполіі на зямлю. Як заўважыў Уладзімір Гаркун, камісія лічыць, што сёння цяжка сказаць, колькі гадоў спатрэбіцца, каб увасобіць рэформу ў жыццё.

БЕЛІНФАРМ.

«Зайцы» ў горадзе

10 мільёнаў рублёў не далічыліся аўтобусны і тралейбусны паркі Брэста з пачатку года. Пры гэтым, як высветлілася, колькасць пасажыраў у гарадскім транспарце не зменшылася. Затое безбілетнікаў стала намнога больш. Галоўная прычына росту колькасці «зайцоў» — рэзка павышаны кошт праезду. Нядаўна створанае гарадское ўпраўленне транспарту мае намер весці актыўны пошук эфектыўных мер барацьбы з аматарамі бясплатнага праезду.

І. КУКСА.

У Савеце Бяспекі Рэспублікі Беларусь

30 верасня адбылося чарговае пасяджэнне Савета Бяспекі Рэспублікі Беларусь. Яго вёў старшыня Савета Бяспекі Беларусі кіраўнік парламента Станіслаў Шушкевіч.

Разглядаўся праект ваеннай (абарончай) дактрыны Беларусі, праналізавана асноўных напрамкаў ваеннага будаўніцтва Рэспублікі Беларусь. У праекце прадугледжваецца фінансава-эканамічнае абгрунтаванне расходаў на рэфармаванне і ўтрыманне Узброеных Сіл рэспублікі. Асаблівая ўвага ўдзелена прапрацоўцы сацыяльных гарантый ваеннаслужачым, якія звальняюцца з Узброеных Сіл.

Савет Бяспекі прыняў за аснову праект ваеннай (абарончай) дактрыны і галоўных напрамкаў абароннага будаўніцтва. Гэты дакумент накіраваны для разгляду ў камісіі Вярхоўнага Савета і Савет Міністраў.

Абмеркаваны і іншыя пытанні забеспячэння бяспекі і суверэнітэту Беларусі.

Прэс-служба Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь — БЕЛІНФАРМ.

Беларусь—Польшча: новы ўзровень адносін

Надзвычайны і Паўнамоцны пасол рэспублікі Польшча Эльжбета Смулэк уручыла 1 кастрычніка даверчыя граматы Старшыні Вярхоўнага Савета Беларусі Станіславу Шушкевічу.

— Сваё назначэнне першым польскім паслом у Беларусі, — сказала яна ў ходзе цырымоніі, — я прымаю з вялікім задавальненнем, як прызнанне маёй шматгадовай навуковай і палітычнай дзейнасці, прысвечанай даследаванню мовы і культуры суседніх народаў. Нашы народы звязвае шматвяковая гісторыя, у якой былі перамогі і паражэнні, але шмат і імён людзей і культурных дасягненняў, якімі мы можам ганарыцца. Многае яшчэ ў гэтай гісторыі патрабуе навуковага абгрунтавання, і гэтым, спадзяюся, зоймуцца гісторыкі. Нам, палітыкам, трэба перш за ўсё глядзець у будучыню і наладжваць добрае супрацоўніцтва, умацоўваць узаемаразуменне, даўнія шматгранныя дынамічна растучыя сувязі паміж нашымі суседнімі народамі.

Якія перспектывы адносін паміж беларускім і польскім народамі? На гэта пытанне Старшыня Вярхоўнага Савета рэспублікі Станіслаў Шушкевіч адказаў так:

— Мы спадзяёмся, што ўсё добрае, што накапілася ў нашых адносінах, будзе служыць нам і далей. У бліжэйшы час мы маем намер абмеркаваць з польскім бокам і заключыць рад пагадненняў, закліканых забяспечыць больш шчыльнае супрацоўніцтва паміж нашымі краінамі. Нам трэба вырашыць праблему, звязаную з праходжаннем дзяржаў перасячэнне граніцы. Патрабуюць абмеркавання таксама многія палітычныя аспекты ў сувязі з распрацоўкай абарончай дактрыны рэспублікі, што, магчыма, аблегчыць цяжар ваенных расходаў як з нашага, так і з польскага боку. Давер'е адзін да аднаго дапаможа нам у гэтым.

Вось табе, бабуля, і савецкі рубель

З 1 кастрычніка ў Беларусі па распараджэнню Міністэрства фінансаў РБ і Нацыянальнага банка ў прыгранічных з Літвой і Украінай раёнах зняты з абарачэння савецкі рубель. Усе віды плацяжоў цяпер тут ажыццяўляюцца толькі разліковымі білетамі Беларускага Нацыянальнага банка. Прычынай усяму паслужыла ўвядзенне суседнімі з Беларуссю Літвой і Украінай сваіх нацыянальных грашовых адзінак.

Паводле слоў начальніка Упраўлення грашовага абарачэння беларускага Нацыянальнага банка Тамары Каржанеўскай, увядзенне суседзямі сваёй валюты магло прывесці да «выкіду» велізарнай рублёвай масы на нашу тэрыторыю. Прынятыя Мінфінам і Нацыянальным банкам меры накіраваны на тое, каб гэтага не дапусціць.

Карэспандэнту БЕЛІНФАРМа стала таксама вядома, што ў фінансавых колах рэспублікі абмяркоўвалася пытанне аб спыненні дзеяння савецкага рубля на тэрыторыі ўсёй Беларусі. Аб канчатковым рашэнні пакуль невядома, але ясна, што з гэтым вырашана пачакаць.

Аляксандр ЛІМАНОЎСКІ. БЕЛІНФАРМ.

РАДЫЁ ФАКТ

«Каб цяпер уводзіць уласную валюту, трэба быць альбо вельмі багатым, альбо зусім жабраком», — заявіў начальнік Упраўлення эканомікі Савета Міністраў Беларусі Анатоль Дрэмаў. Ён перакананы, што сёння ў рэспубліцы няма тых умоў, якія неабходны для ўвядзення нацыянальных грошай. Аднак гэты крок усё ж магчымы, калі, напрыклад, Расія пусціць у абарот новыя грошы.

***

Набліжэнне чарговай сесіі Вярхоўнага Савета рэспублікі, як ні дзіўна, найбольш выразна адчуваецца ў канцылярыі Мінгарвыканкома, дзе ўжо знаходзяцца некалькі заявак на правядзенне мітынгаў і пікетаванне пад час адкрыцця сесіі. І калі адзін з галіновых прафсаюзаў звяртае ўвагу дэпутатаў пасля працяглых канікулаў на вырашэнне сацыяльных пытанняў, то Управа БНФ патрабуе першым пунктам парадку дня сесіі выканаць волю 400 тысяч грамадзян рэспублікі і прызначыць згодна з законам дату правядзення Усебеларускага рэферэндуму аб даверы да Вярхоўнага Савета.

***

Да 400 вырасла ў апошнія гады колькасць сумесных прадпрыемстваў з удзелам замежнага капіталу ў нашай рэспубліцы. Удвая стала больш і беларускіх прадпрыемстваў, якія маюць права на знешнеэканамічную дзейнасць: сёння іх у рэспубліцы шэсць тысяч. Замежных партнёраў прыцягвае ў Беларусь не толькі яе зручнае геаграфічнае становішча, але і вялікі навукова-тэхнічны патэнцыял, а таксама стабільнасць палітычнай сітуацыі.

***

Штогадовы міжнародны сельскагаспадарчы кірмаш будзе цяпер праходзіць у Горках. Такое рашэнне прынялі кіраўнікі Магілёўскага абласнога камітэта па сельскай гаспадарцы і харчаванню, мясцовай універсальнай біржы, Беларускай сельска-гаспадарчай акадэміі і іх замежныя партнёры.

***

У бліжэйшы час цана чорнага хлеба ўстановіцца ў Маскве ў межах 20 рублёў за кілаграм. Цікава, што цяпер хлеб у сталіцы Расіі больш танны, чым у Маскоўскай вобласці. Рэгулюемыя розніцы цэны на хлеб і хлебабулачныя вырабы ўведзены на Украіне. Так, батон з пшанічнай мукі вышэйшага гатунку будзе каштаваць не больш 14 рублёў.

***

А тым часам у нас зацверджана новая гранічная цана на цукар—80 рублёў.

***

Разліў віна «Ружовае» пачаўся на Мсціслаўскім... хлебазаводзе.

БІРЫЛА Мікалай Васільевіч

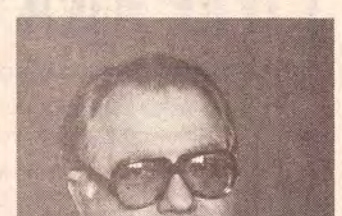

Раптоўна, на 70-м годзе жыцця памёр вядомы беларускі вучоны акадэмік Акадэміі навук Беларусі, доктар філалагічных навук, прафесар, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР, заслужаны дзеяч навукі Рэспублікі Беларусь Мікалай Васільевіч Бірыла.

М. В. Бірыла нарадзіўся 10 верасня 1923 г. у в. Скварцы Дзяржынскага раёна Мінскай вобласці ў сялянскай сям'і. У 1940 г. паступіў на філалагічны факультэт Мінскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута. У гады Вялікай Айчыннай вайны быў у партызанскім атрадзе. Пасля заканчэння вучобы ў 1947 годзе М. В. Бірыла паступіў на працу ў Інстытут мовы, літаратуры і мастацтва Акадэміі навук БССР. З гэтага часу яго жыццё непарыўна звязана з вывучэннем роднай беларускай мовы.

Навукова-даследчую работу М. В. Бірыла распачаў у галіне беларускай дыялекталогіі. За серыю дыялекталагічных прац у складзе калектыву аўтараў удастоены Дзяржаўнай прэміі СССР.

М. В. Бірыла ўнёс вялікі ўклад у беларускую лексікаграфію. Пад яго кіраўніцтвам, пры непасрэдным удзеле выдадзены «Слоўнік беларускай мовы», шэраг руска-беларускіх слоўнікаў, акадэмічная «Беларуская граматыка».

З імем М. В. Бірылы звязаны новы напрамак у беларускім мовазнаўстве — беларуская анамастыка.

Шырока вядома яго імя сярод славістаў як актыўнага ўдзельніка стварэння «Агульнаславянскага лінгвістычнага атласа».

Доўгі час М. В. Бірыла працаваў акадэмікам-сакратаром аддзялення гуманітарных навук АН Беларусі.

Ён узнагароджаны ордэнам «Знак Пашаны», Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР, медалямі.

Смерць абарвала жыццё таленавітага вучонага, поўнага творчых задум і планаў. У асобе М. В. Бірылы беларуская мовазнаўчая навука, айчынная славістыка панеслі цяжкую страту.

Светлая памяць аб Мікалаю Васільевічу Бірыле назаўсёды захаваецца ў сэрцах усіх, хто ведаў яго і працаваў разам з ім.

Шушкевіч С. С., Сушчэня Л. М., Мясніковіч М. У., Высоцкі М. С., Гарэцкі Р. Г., Ганчарэнка А. М., Заблоцкі У. М., Дзямчук М. І., Лыч Г. М., Навуменка І. Я., Падлужны А. І., Махнач А. С., Матусевіч А. У.

Ад рэдакцыі

Так сталася, што ў дзень смерці Мікалая Васільевіча ў «Звяздзе» выйшаў яго апошні матэрыял. Раней акадэмік даў згоду весці ў газеце рубрыку «Нашы прозвішчы», адказваць на пісьмы-запытанні чытачоў. У апошнія свае дні ён не раз заходзіў у рэдакцыю, мы планавалі далейшыя публікацыі...

Вестка пра тое, што Мікалая Васільевіча не стала, засмуціла і ўразіла звяздоўцаў, якія даўно ведалі яго і літаральна на днях бачылі бадзёрым і поўным энергіі.

Мы смуткуем і перадаём свае глыбокія спачуванні сям'і акадэміка.

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

З Дэлі перадае кар. ІТАР—ТАСС Сяргей БУЛАНЦАЎ

КАЗЯРОГУ трэба перадыхнуць і набрацца сіл — праз тыдзень на вас зваліцца процьма клопатаў. Чуллівы прыгожы пол паспяхова займаецца дабрачыннасцю. Астролаг, які вам сімпатызуе, папярэджвае: пазбягайце малазнаёмых мужчын, не вяртайцеся дадому занадта позна, не ўмешвайцеся ў вулічныя скандалы і праявіце абачлівасць у грамадскім транспарце.

На гарызонце **ВАДАЛЕЯ** разышліся хмары няпэўнасці — наперад з новымі пачынаннямі. 5 кастрычніка планетная моц стане саюзнікам. Ваша плённая ідэя прывядзе ў захапленне шэфа. Магчыма, для яе ажыццяўлення створаць новую структуру, якую вы ўзначаліце. Поспех будуць мець пачынаючыя дзелавыя людзі. Любая рызыка апраўдана. Утаймуйце гордасць і папрасіце прабачэння — на мінулым тыдні вы залішняй падазронасцю пакрыўдзілі любімага чалавека.

РЫБЫ надзейна трымаюцца ў зоне шчасця. Не выключана, аднак, што на вас упадзе ценявы бок славы ў выглядзе чалавека, які захоча прымазацца да чужых заслуг. Трымайцеся ад яго падалей. Хуткая змена абстаноўкі прынясе поспех бізнесмену і дадатковыя грошы служачаму. Ніякіх тайных вячэр і сакрэтных зборышчаў. 9 кастрычніка вас чакае нядоўгі, але галавакружны ўзлёт пачуццяў.

Пачатак месяца абяцае **АВЕНУ** нейкія скрытыя раней рэсурсы. Чакайце добрых вестак на гэты конт 5 і 10 кастрычніка. Могуць спатрэбіцца дадатковыя сродкі для завяршэння бягучых спраў. Накіроўвайцеся ў паездку, намечаную на трэці тыдзень, ці перанясіце яе на пачатак наступнага года. Сцеражыцеся няпрошанага добразычліўца, які прапануе пасрэдніцкія паслугі ў блытанай праблеме,— усё вырашыцца само сабой.

Трамплін мінулых расчараванняў узнясе **ЦЯЛЬЦА** да поспеху цяперашняй справы. Гэта нічога, што заробленыя грошы прыйдуць не адразу. Асобы, вызначаныя Гогалем як «панове сярэдняй рукі», зробяць важны прарыў наперад. Беспрацоўныя атрымаюць крыніцу існавання. Скарбніца аптымізму і добрага настрою — пасія ці жонка, муж ці палюбоўнік.

Калі **БЛІЗНЯТЫ** на мінулым тыдні прыслухаліся да парады астролага, дык цяпер рвуць кветкі ўдачы. Толькі што завершаная справа прынясе хуткі даход. Прыкладна 8 кастрычніка атрымаеце вестку, якая прымусіць накіравацца ў нядоўгую паездку на поўнач ці паўночны захад. Не бойцеся дадатковых нагрузак на рабоце — гэта катапульта вашай удачы. Вельмі можа быць, што 9-га ці 10-га сэрцу захочацца выскачыць з грудзей.

Добрыя навіны, накіраваныя свяцІламі нябеснымі **РАКУ**, даюць падставу для ўмеранага аптымізму ў гэтым цяжкім свеце, што мяняецца зусім не да лепшага. Панядзелак —ідэальны дзень для завязвання дзелавога партнёрства, правядзення адказных сустрэч і вырашэння грашовых пытанняў. Сям'я рыхтуецца адзначыць прыемную падзею. Вы па-ранейшаму ў віры кахання мінулага бабінага лета.

ЛЕЎ, што апынуўся ў цяжкім становішчы, выйдзе з яго з дапамогай нечакана паступіўшых грошай. Цяпер капіталаўкладанні ў бягучы праект будуць прыбытковымі. Разам з тым устрымайцеся пакуль ад уступлення ў новыя фінансавыя абавязацельствы. Усе віды партнёрства перажываюць цяжкі перыяд. У астролага няма слоў для суцяшэння закаханых, што належаць да розных нацыянальнасцей ці рэлігій.

Ранейшыя думкі аб змене работы валодаюць **ДЗЕВАЙ**. Адкладзіце прыняцце канчатковага рашэння да наступнага тыдня. Падзеі будучых сямі дзён ці ўзнясуць вас на вяршыню поспеху, ці створаць глебу для хуткага і сапраўды лёсаноснага ўчынку. Памятайце: усяму свой час. Планеты ўсміхнуцца жанчыне, якая напружана працуе. Закаханыя абдумваюць планы на працяглую перспектыву.

Барацьба з цяжкасцямі прывяла ў раўнавагу **ШАЛІ**. Вы набываеце цалкам абгрунтаваны аптымізм. Як відаць, вас чакае буйная пакупка, якую лепш зрабіць 9 ці 10 кастрычніка. Нялёгкі перыяд наступае для адзінокіх жанчын. Звядзенне канцоў з канцамі — пастаянная галаваломка. Насуперак сваім звычайным перасцярогам астролаг раіць прыняць дапамогу мужчыны, які выклікае сімпатыі.

Правільна зрабіў **СКАРПІЁН**, калі на мінулым тыдні і не думаў пра новыя справы. Цяпер можаце адкрываць уласную справу. Сферы стопрацэнтнага поспеху — рамонтная майстэрня, гандаль, птушкаферма і транспартныя паслугі. Не прыцягвайце партнёраў, бо сумеснае прадпрыемства скончыцца банкруцтвам. Акрамя таго, пастарайцеся абысціся ўласнымі грашыма. Не патрабуйце занадта шмат у спрэчцы аб раздзеле маёмасці — і будзеце ў выйгрышы.

У СТРАЛЬЦА тыдзень адзначаны выдатным самаадчуваннем і выдатным настроем, хоць абставіны складваюцца і не зусім гладка. Сямейныя праблемы могуць сарваць замежную паездку. У клопаце аб дамачадцах давядзецца адмовіцца ад выгаднай дзелавой прапановы. Не губляйце ўласцівага вашаму знаку Задыяка філасофскага погляду на рэчы.

ФАКТ І КАМЕНТАРЫЙ

Валютныя вольнасці з аднабаковым рухам

І месяца не пратрымалася ў рэспубліцы свабоднае абарачэнне замежнай валюты. Свабодныя купля-продаж яе былі ўведзены з 1 верасня, а з 21-га Нацыянальным банкам гэтак ціха спынены. Зрэшты, для шырокай грамадскасці ўсё гэта пры любых абставінах магло б застацца незаўважаным, у яе не тое што паўнакроўнай валюты—сваіх убогіх не хапае.

Але з чым звязана гэтае рашэнне? Начальнік валютна-эканамічнага ўпраўлення Нацыянальнага банка М. Лузгін выказаўся даволі асцярожна. Маўляў, крымінальныя структуры могуць пераводзіць рублі ў валюту, потым гнаць яе за мяжу. А ў рэспубліцы валюты не хапае. Забаранілі толькі свабодны продаж яе, прычым часова, на які дакладна тэрмін — цяжка сказаць. Прыватныя асобы могуць купіць цяпер толькі да 500 долараў пры наяўнасці візы, а вось у грамадзян дзяржава купляе валюту без усякіх абмежаванняў...

Карацей, усім валютным вольнасцям надаюць строга арганізаваны аднабаковы рух.

З гэтага адно добра зразумела: валюты катастрафічна не хапае дзяржаве. У той жа час свабодныя купля і продаж валюты зводзіліся ў асноўным да куплі яе грамадзянамі (рух, зусім процілеглы таму, які хочуць у Нацыянальным банку наладзіць цяпер). Яна, як непараўнальна больш надзейная за рублі і з непараўнальнымі пакупніцкімі магчымасцямі, спатрэбілася многім, не толькі дзяржаве. У валюту ўкладвалі сродкі не толькі для наступных гандлёвых аперацый, а як і ў адзін з найбольш выгадных і надзейных відаў укладанняў. Як сведчаць банкаўскія работнікі, паводле некаторых апытанняў, валюта як від укладанняў выйшла нават на першае месца, і ўжо за ёй ідуць нерухомасць і каштоўныя паперы. Вядома, калі мы гаворым пра валюту, то маем на ўвазе так званую цвёрдую, якая менш за іншыя падвяргаецца кан'юнктурнаму ўплыву. Гэта найперш нямецкія маркі, якія, дарэчы, апошнім часам вызначаюцца асаблівай устойлівасцю і надзейнасцю, і долары.

Не думаецца, што ад гэтай меры валютныя пазіцыі рэспублікі вельмі ўзмоцняцца. Хіба што крыху. А вось для новых камерцыйна-гандлёвых структур патэнцыяльныя магчымасці зноў звузяцца. Зрэшты, скарачэнню закупак імпарту будзе садзейнічаць і няспыннае падзенне курса рубля, які ўжо часам дасягае адзнакі 300 рублёў за долар. Бясспрэчна, зноў адновіцца «чорны» валютны рынак, які яшчэ больш уздыме валютны курс.

Дарэчы, усе гэтыя змены, відаць, мала хвалююць нашых асноўных гаспадарчых суб'ектаў — дзяржаўныя прадпрыемствы, у якіх праз розныя каналы дзяржава забірае да 30—70 працэнтаў заробленай валюты, якія паранейшаму не могуць свабодна распараджацца і тымі валютнымі сродкамі, што застаюцца — напрыклад, адкрываць валютныя рахункі ў замежных банках. Вядома, гэта ніколькі не садзейнічае і таму ж экспарту, аб неабходнасці расшырэння якога мы нямала ў апошні час гаворым.

А ў заключэнне варта адзначыць: зафіксаваныя банкам «уцёкі» валюты за мяжу азначаюць у пэўнай меры недавер яе ўладальнікаў да стабільнасці аб'яўленага эканамічнага курсу, іх апасенні адносна непрадказальнасці дзеянняў уладных структур. Увогуле ж, валютныя праблемы ў многім былі б зняты, каб «пацвярдзеў» рубель. Але для гэтага трэба, каб набыла добрую, належную эфектыўнасць, моцна «пацвярдзела» эканоміка.

ХОЧАЦЕ — ВЕРЦЕ, ХОЧАЦЕ — ПРАВЕРЦЕ

МЕТАСТАЗЫ ШЧАСЦЯ

Лорэнс Ле Шан — амерыканскі псіхатэрапеўт, які працуе з анкалагічнымі хворымі. Трыццаціпяцігадовая практыка пераканала яго ў тым, што рак — гэта паваротны момант у жыцці чалавека, калі трэба зрабіць выбар: памерці ці стаць шчаслівым.

Першыя ўпамінанні аб такой хваробе, як рак, адносяцца да IV стагоддзя. У гістарычных дакументах, што захаваліся да нашых дзён, сказана, што рак часцей за ўсё сустракаецца сярод удоў і ўдаўцоў, а таксама ў сем'ях, перажыўшых смерць любімага дзіцяці. Агульным для ўсіх гэтых выпадкаў было тое, што чалавек, які памёр, з'яўляўся для астатніх членаў сям'і мэтай існавання, сэнсам іх жыцця. Рак напрамую звязаны з тым унутраным станам, у якім знаходзіцца чалавек, лічыць Ле Шан. І калі чалавек не бачыць у сваім жыцці сэнсу і яму няма для чаго класціся спаць вечарам і прачынацца раніцай, дык рэакцыяй на гэта адмаўленне жыцця можа стаць рак. Асабліва часта, як паказала практыка Ле Шана, рак бывае ў тых людзей, якія вялі вельмі актыўны спосаб жыцця, а потым чамусьці «апусцілі крылы». Калі ў гэтых людзей аднаўляецца цікавасць да жыцця, рак, як правіла, перастае іх трывожыць.

Выпадак з хворым Ле Шана, якога звалі Сідней, — выдатная ілюстрацыя да такой гісторыі. Сідней быў бізнесменам, які ў сваёй галіне дасягнуў сур'ёзных вышынь. Калі яму споўнілася 65 гадоў, ён быў у добрай фізічнай форме, але, як і многія яго сябры, вырашыў пайсці на пенсію. Ён быў упэўнены, што свой вольны час ён зможа запоўніць тэнісам і гольфам. Аднак хутка ён выявіў, што спорт яго стамляе, і спыніў свае заняткі. На яго навалілася празмерная стомленасць, а за ёй і поўная абыякавасць да ўсяго. Здароўе яго рэзка пагаршалася, і яму паставілі дыягназ — рак. Першы этап медыкаментознага лячэння вынікаў не даў, назначылі паўторны. Тады ён і сустрэўся з доктарам Ле Шанам. З першых размоў стала ясна, што два асноўныя стымулы ў жыцці Сіднея страчаны — спорт з-за хваробы, а ў бізнесе ён зрабіў усё, што мог, і не бачыў новых перспектыў. Доўгія сеансы псіхатэрапіі выявілі яшчэ адзін, амаль забыты, — цікавасць да палітыкі.

Неўзабаве Сідней уступіў у аматарскую арганізацыю, якая займалася сацыяльнымі праблемамі. Сустрэчы з людзьмі, якія добра разбіраліся ў палітыцы і эканоміцы, абудзілі інтарэс да новых ведаў. Да яго вярнулася ранейшая актыўнасць, а з ёй і свежыя сілы. Каб падтрымліваць сябе ў форме, яму давялося аднавіць заняткі спортам. На гутаркі з урачом у яго цяпер проста не заставалася часу. Пухліна спынілася ў росце, а потым і зусім знікла.

У выпадку з Сіднеем, як і ў многіх іншых выпадках захворвання ракам мужчын, што пайшлі на пенсію, няцяжка было зразумець, чаму яны страцілі цікавасць да жыцця. Але бывае так, што яна знікае паступова, непрыкметна для самога чалавека, і вельмі цяжка выявіць, што стала першапрычынай гэтага. Вось яшчэ адзін прыклад з практыкі Ле Шана.

Марыя, таленавіты ўрач-педыятр з Бразіліі, вырашыла пакінуць родны горад і пераехаць у Лондан. Яна лічыла, што яе муж — паэт, чые вершы ніколі не публікаваліся, і дзве дачкі, якія марылі стаць актрысамі, у Лондане мелі б больш магчымасцей для творчай кар'еры. Каб даць артыстычную адукацыю дочкам і дазволіць мужу без перашкод аддаваць увесь час паэзіі, Марыя ўладкавалася ў клініку на добра аплачваемую пасаду, але не па спецыяльнасці. Ёй давялося займацца справай, якую яна не любіла. Кожную раніцу яна неахвотна ўставала і, пераадольваючы сябе, па шэрых і мокрых вуліцах Лондана накіроўвалася на работу. Увесь яе дзень быў заняты работай і клопатам аб сям'і, але жыццё не прыносіла ёй радасці і задавальнення.

Праз дзесяць гадоў, ва ўзросце 49 гадоў, у яе быў выяўлены рак грудзей з вялікімі метастазамі, які не падлягаў аперацыі. Прагнозы былі самыя сумныя. Каб неяк аблегчыць ёй апошнія месяцы жыцця, урач накіраваў яе да доктара Ле Шана. Ле Шан растлумачыў ёй, што цалкам аддаючы сябе сям'і, яна душыць сябе. «Навошта арганізму змагацца за жыццё, калі жыццё прыносіць яму адно толькі насілле? Падумайце, калі вы хутка памраце, дык вашы сваякі ўсё роўна застануцца сам-насам са сваімі праблемамі. Дык ці не лепш выкарыстаць апошні шанц, які прапануе вам жыццё: забыць пра праблемы сваякоў і зажыць паўнакроўна і радасна? Дзесяць гадоў назад вы зрабілі памылку, дык выпраўце яе цяпер», — сказаў ёй Ле Шан.

Марыя пакінула сям'ю і паехала ў родны Рыо-дэ-Жанейра. Яна хадзіла басаном па пляжах, любіла кожны каменьчык і кожны пальмавы ліст. Яна ўладкавалася на работу і зноў пачала лячыць маленькіх дзяцей, з якімі вельмі любіла бавіць час. Пры гэтым яна не спыняла прыёму хімічных прэпаратаў і прытрымлівалася дыеты. Але калі раней усе гэтыя меры не дапамагалі, дык цяпер яны далі выдатныя вынікі. Марыя пачала папраўляцца. А што ж сям'я? Яе муж уладкаваўся на работу, пачаў зарабляць грошы, а ў вольны час працягваў пісаць вершы. Яе дочкі таксама ўладкаваліся на работу ў магазін, а вечарамі займаліся ў тэатральнай студыі. Да здзіўлення Марыі аказалася, што, як толькі ім давялося вырашаць свае праблемы самім, яны паспяхова справіліся з гэтым.

У кожнага чалавека, лічыць Ле Шан, ёсць уласнае прызначэнне на Зямлі. Калі ён выконвае яго, дык яго здольнасці выкарыстоўваюцца максімальна, і чалавек атрымлівае вялізнае задавальненне ад жыцця. Калі ж ён знаходзіцца не на сваім шляху, дык жыццё не прыносіць яму радасці. У гэтым выпадку, нават калі яго жыццё знешне абсалютна нармальнае, рэакцыяй на яго можа стаць рак. Выпадак з Кэрал з'яўляецца дастаткова яркай дэманстрацыяй вывадаў псіхатэрапеўта.

Кэрал яшчэ не было і сарака гадоў, але яна дабілася вельмі многага. Сапраўды, гэта быў чалавек, які сам пабудаваў свой лёс. Яна стала віцэ-прэзідэнтам адной з буйнейшых фірмаў свету. Яе офіс размяшчаўся ў шыкоўных апартаментах у адной з самых прэстыжных частак Нью-Йорка. І раптам у яе выявілі рак.

Будучы жанчынай цвярозага розуму, Кэрал адразу ж звярнулася да псіхатэрапеўта з мэтай даведацца, якім чынам можна мабілізаваць усе свае сілы на барацьбу з хваробай. У першай жа размове высветлілася, што ўсё жыццё яе прыгняталі дзве акалічнасці: тое, што яна ніколі не была замужам, і рэакцыя яе калег на гэта. Так атрымалася, што ў маладосці замуж яна не выйшла, а цяпер ужо свядома не хацела гэтага рабіць. Яна ведала, што сярод сваіх супрацоўнікаў яна лічыцца векавухай і з'яўляецца прадметам знявагі і насмешак. Ле Шан папрасіў яе ўспомніць самы шчаслівы для яе час. Гэта аказаліся гады юнацтва, калі ў сілу абставін Кэрал давялося на час замяніць выкладчыка ў школе для інвалідаў. Ле Шан прапанаваў Кэрал пакінуць пасаду віцэ-прэзідэнта і паступіць у педагагічны каледж. У сорак гадоў стаць студэнткай, пакінуць такую паспяховую кар'еру?

Зразумеўшы, што жыццё, магчыма, дае ёй апошні шанц, Кэрал пайшла на гэта. Вучоба давалася ёй лёгка, а час, які ёй цяпер даводзілася праводзіць сярод моладзі, прыносіў шчырую радасць. Яна экстэрнам скончыла каледж і ўжо праз два гады выкладала. Яшчэ праз год яна адкрыла ўласную школу для непаўнацэнных дзяцей. Кэрал была шчаслівая, і дапамога ўрача стала ёй не патрэбна: яна забыла, што ў яе некалі быў рак.

Многія анкалагічныя хворыя, якія траплялі да Ле Шана, былі ўпэўнены ў тым, што ў іх адсутнічаюць здольнасці, ці ў тым, што, калі яны расслабяцца і перастануць кантраляваць сябе, дык пачнуць рабіць нейкія непрыгожыя, амаральныя ўчынкі. Гэта не так, сцвярджае Ле Шан. Кожны чалавек валодае здольнасцямі, якія можна накіраваць на карысць сабе і людзям. Трэба толькі зразумець, у чым яны заключаюцца.

Адзін з хворых, дваццацігадовы малады чалавек па імені Пэдра, які знаходзіўся на лячэнні ў анкалагічнай клініцы, дзе працаваў Ле Шан, вызначаўся сярод астатніх пацыентаў падкрэслена незалежнай манерай паводзін і скептычнымі адносінамі да ўрачоў. На псіхатэрапеўтычных сеансах выявілася, што ён, будучы падлеткам, быў верхаводам банды хлапчукоў, што абкрадала кватэры.

Мінуў час, хлапчукі выраслі, і банда распалася. Пэдра спрабаваў уладкавацца на работу, але любая работа пасля жыцця, поўнага рызыкі і прыгод, здавалася яму сумнай. За гэты час ён таксама пасталеў і зразумеў, што больш не хоча нажывацца на горы іншых, таму яму не хацелася ствараць новую банду ці ўступаць у іншую. «Што больш за ўсё вам падабалася, калі вы рабавалі кватэры?» — спытаў у яго Ле Шан. Падумаўшы, Пэдра адказаў: «Дакладная арганізацыя ў бандзе, ўзаемавыручка, якая была сярод хлопчыкаў, непрадказальнасць жыцця і пачуццё рызыкі».

Ле Шан доўга думаў, якая прафесія спалучае ў сабе ўсе гэтыя якасці, і вырашыў, што гэта прафесія пажарніка. Але для таго, каб паступіць у школу пажарнікаў, трэба прайсці сур'ёзную медыцынскую камісію. Для Пэдра перашкодай з'яўлялася хвароба. Аднак жыццё, поўнае прыгод і рызыкі, настолькі вабіла юнака, што ён паставіў перад сабой мэту — паправіцца. Яму гэта ўдалося, і ўжо праз год ён быў курсантам школы пажарнікаў.

Шматлікія прыклады, якія прыводзіць Ле Шан у сваёй кнізе, даказваюць справядлівасць старой ісціны: «Ніколі не позна пачынаць усё спачатку». Іншы раз прымусіць чалавека ўспомніць пра гэта можа толькі рак. **Рак — гэта апошняе папярэджанне, мацнейшы сігнал, які прымушае чалавека ўспомніць пра сваё прызначэнне на Зямлі.** У кожнага з нас ёсць у жыцці свая песня, матыў якой гучыць у нас з нараджэння. Часам мы свядома заглушаем гэты матыў, саромеючыся яго прастаты ці, наадварот, незвычайнасці гучання, спрабуючы падстроіцца пад агульны лад. Але любы інструмент псуецца, калі занадта доўга з яго выціскаць неўласцівыя яму гукі.

Калі выяўлена злаякасная пухліна, дык хвораму не важна, чым выклікана хвароба: ці стратай блізкага чалавека, ці тым, што ён доўгія гады пераадольваў сябе дзеля грамадства. Выслухаць падобны прыгавор аднолькава цяжка і ў дваццаць, і ў сорак гадоў. Адзіна значнай у гэты момант становіцца магчымасць выжыць. Але рак ставіць умову: жыць далей можна толькі шчасліва.

Нават пасля ўсведамлення гэтага, у многіх людзей узнікае праблема, таму што яны не ведаюць, у чым заключаецца іх прызначэнне, не ведаюць, што можа прынесці ім шчасце. У такіх выпадках Лорэнс Ле Шан прапануе ўявіць, што ў дзверы ўваходзіць чараўнік, які гатовы выканаць любое ваша жаданне. Але трэба спяшацца, зараз ён пойдзе і больш не з'явіцца ніколі. Пра што вы хочаце спытацца ў яго?

Ёсць і іншыя спосабы. Уявіце сабе, што вы, развітаўшыся з гэтым жыццём, зноў нарадзіліся на Зямлі. Чым бы вы хацелі займацца? Ці паспрабуйце ўявіць сабе, што вы апынуліся ў раі. Як выглядае гэты рай? Які ён для вас?

Вельмі эфектыўным аказваецца, як піша псіхатэрапеўт у сваёй кнізе, такі просты спосаб. Паспрабуйце ўспомніць самы шчаслівы і самы няшчасны дзень у сваім жыцці. Нехта, азіраючыся назад, можа сказаць, што ён ніколі не быў шчаслівы. Але ж былі хвіліны, моманты, калі вы адчувалі шчырую радасць? Успомніце іх, пастарайцеся адказаць на пытанне, што прынесла вам гэтую радасць, і пастарайцеся аднавіць падобнае ў сваім жыцці. Такім чынам Ле Шану ўдалося вярнуць да жыцця мноства ракавых хворых. Пры гэтым пухліна не заўсёды змяншалася ў размерах, аднак спыняла свой рост і больш на працягу доўгіх год жыцця не турбавала хворага.

Канешне ж, урач выратаваў далёка не ўсіх сваіх пацыентаў. Нярэдка ў людзей, змучаных цяжкім жыццём і хваробай, няма ні сіл, ні жадання паправіцца. Але многіх з іх Ле Шан здолеў прывесці да стану прымірэння з сабой, і яны прынялі смерць спакойна і радасна. Тым не менш псіхатэрапеўт упэўнены: смерць — гэта ненармальны канец такой хваробы, як рак. Рак — хвароба не смяротная, гэта толькі паваротны момант у жыцці і магчымасць ажыццявіць тое, аб чым вы заўсёды марылі.

(Часопіс «Путь к себе»).

ПРАГРАМА ТЭЛЕПЕРАДАЧ

5 кастрычніка, ПАНЯДЗЕЛАК

Беларускае тэлебачанне

16.30. Навіны.
16.35. Беларуская літаратура. 7 клас.
17.10. «Востраў скарбаў». Мульт. фільм.
18.00. Дак. фільмы «Заслона», «Аўтапартрэт. Рудольф Хачатран».
19.00. Абласныя навіны (Брэст).
19.10. Беларуская акадэмія мастацтваў. Частка 1-я.
20.20. «Заліў Пятра Вялікага». Дак. фільм.
20.35. Рэклама.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Спартыўны тэлекур'ер
21.45. «Жаночы дзень». Маст фільм.
23.05. НІКа.

Канал «Астанкіна»

17.00. Навіны.
17.25. Футбольны агляд.
17.55. Публіцыстычны цыкл «Вагон-03». Перадача 1-я.
18.30. Маст. фільм «Мой муж — іншапланецянін».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Тэлесерыял «Дробязі жыцця». 2-я серыя «Вялікія пакупкі».
21.10. «Новая студыя» прадстаўляе «Бамонд».
21.25. Аднак.
21.35. Спецвыпуск «Прэс-клуба».
22.15. Сітуацыя.
22.45. Бліц-прагноз.
23.00. Навіны.
23.20. «Оба-на».

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Казырная дама.
8.25. «У завулак сходзі Трохпрудны». Прэм'ера дак. фільма.
8.50. «Дамашні клуб».
9.05. Калі вам за...
9.35. На спектаклі «Серса» А. Васільева.
10.55. Мульці-пульці.
11.05. «Назіральнік». Маст. фільм.
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00. Вуснамі дзіцяці.
15.35. Бадабокі. Праграма для школьнікаў (Францыя).
15.55. Студыя «Рост». «Падарожжа па Францыі».
16.25. Там-там навіны.
16.40. Чалавек на рынку працы.
17.10. Панове-таварышы.
17.30. Давайце разбяромся.
17.45. Настальгічныя вячоркі.
18.15. Зоркі Амерыкі.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «Допыт». Маст. фільм.
20.50. Крымінальныя паведамленні.
21.00. Без рэтушы.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. Свет спорту вачамі фірмы «Жылет».

6 кастрычніка, АЎТОРАК

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Беламорскія ўзоры». Дак. фільм.
9.00. Беларуская літаратура. 7 клас.
9.35. «Жаночы дзень». Маст. фільм.
16.30. Навіны.
16.35. Выяўленчае мастацтва. 4 клас.
17.05. «Небыліца», «Ціха! Ідзе запіс!» Фільмы-канцэрты.
18.00. Дак. фільмы.
19.00. Абласныя навіны (Віцебск).
19.10. Напярэдадні зімы. Праблемы энергазберажэння ў рэспубліцы. Прымае ўдзел намеснік міністра энергетыкі Беларусі Л. А. Дубовік. Прамая лінія.
20.10. «Мост». Мастацка-публіцыстычная праграма.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.40. «Заканаханы мужчына». Маст. фільм (Францыя).
23.15. НІКа.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Бяскрылае гусяня». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.20. Песні Яснай Паляны.
9.00. Урачысты юбілейны акт, прысвечаны памяці прападобнага Сергія, ігумена Раданежскага і Усяя Русі цудатворца.
10.00. Футбольны агляд.
10.30. «Дробязі жыцця». Маст. тэлесерыял. 2-я серыя.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. «Джамайка». Маст. фільм. 1-я серыя.
12.30. «Твой брат Валянцін». Кароткаметражны фільм.
12.55. «Тэатр». Маст. фільм. 1-я серыя.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Дзелавы веснік.
14.45. Дак. фільм. «На вёску дзядулі...»
15.15. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.05. Маленькі канцэрт.
16.15. Паміж намі, дзяўчынкамі.
17.00. Канцэрт, прысвечаны памяці прападобнага Сергія, ігумена Раданежскага і Усяя Русі цудатворца. У перапынку (18.00) — Навіны.
19.00. Тэма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Фільмы рэжысёра А. Вайды. «Пейзаж пасля бітвы».
22.20. Кожны пра сваё.
22.30. За Крамлёўскай сцяной.
23.00. Навіны.
23.25. Дак. фільм «Гэты шалёны, шалёны, шалёны Красноў».
0.10 Спартыўная праграма.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Час дзелавых людзей.
7.50. Без рэтушы.
8.45. У свеце жывёл.
9.45. «Не падайце духам, паручнік Галіцын».
10.40. «Пра Шчэлыкава з любоўю і трывогай».
11.00. «Поезд у Галівуд». Маст. фільм.
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. «Пятнаццацігадовы капітан».
16.00. Далёкі Усход.
16.35. Арзамас-16.
16.45. Там-там навіны.
17.00. Вершы чытае Георгій Таўстаногаў.
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. «Радасць Сізіфа. Нябачныя палотны».
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «Санта-Барбара».
20.10. Папера для Расіі.
20.35. Дом Цвятаевых.
21.00. «Згода пры Чэбаксарах». У перадачы прымаюць удзел Б. Ельцын, Р. Хасбулатаў, Я. Гайдар, А. Чубайс.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. На сесіі ВС Расіі.
23.30. Адкрыццё сезона ў Марыінскім тэатры.

7 кастрычніка, СЕРАДА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Мастак з Кунгура».
9.00. Выяўленчае мастацтва. 4 клас.
9.30. «Гульня з невядомымі». Маст. фільм.
10.55. Беларуская акадэмія мастацтваў. Частка 1-я.
16.30. Навіны.
16.35. «Калыска чатырох чараўніц». Тэлеспектакль.
17.05. Мультфільмы.
18.00. Дак. фільмы.
19.00. Абласныя навіны (Гомель).
19.10. «Пяць зорак». Тэлегульня.
20.00. «Згадаем тых, каго шануе памяць...» Язэп Лёсік.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Рэйцінг.
21.55. Экран беларускага кіно. «Двое на востраве слёз».
23.25. НІКа.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Казка пра бусла». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Брэйн-рынг.
9.55. Дак. фільм «Аўчынка вартая вырабу».
10.15. Паміж намі, дзяўчынкамі.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Джамайка». Маст. фільм. 2-я серыя.
12.30. «Эцюд для даміно з раялем». Кароткаметражны фільм.
12.50. «Тэатр». Маст. фільм. 2-я серыя.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Тэлемікст.
15.10. Блакнот.
15.15. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.05. «Зірні на свет». Дак. фільм.
16.15. Наш музычны клуб.
17.00. Навіны.
17.20. Міждзяржаўны тэлеканал «Астанкіна» прадстаўляе.
17.40. Публіцыстычны цыкл «Вагон-03». Перадача 2-я.
18.10. «Багатыя таксама плачуць».
18.55. Дак. фільм «Кампраміс па Назарбаеву».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Мазізмы М. Захарава.
21.40. Кожны пра сваё.
21.50. Памяці І. Талькова.
23.00. Навіны.
23.25. Магчыма ўсё.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
8.00. На палітычным Алімпе.
8.55. «Увага: здымаю!»
9.10. «Будзем весяліцца, пакуль мы маладыя...»
9.50. «Фартэпіянная школа С. Мальцава», «Наталля Макарава ва ўласным класе».
10.50. Мульці-пульці.
11.00. «Узброены і вельмі небяспечны». Маст. фільм.
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00. Прыватызацыя. Пункты гледжання.
15.30. Тэма з варыяцыямі. «Мелодыі Расіі».
16.00. Там-там навіны.
16.15. «Замах на Мікалая Кузняцова».
17.00. Хрысціянская праграма. «Вялікія пытанні жыцця». Перадача 3-я.
17.30. Кубак МХЛ. ЦСКА — «Спартак» (Масква). У перапынку — Крымінальныя паведамленні.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. Кубак МХЛ. ЦСКА — «Спартак» (Масква). Працяг.
19.55. «Санта-Барбара».
20.45. Давайце разбяромся.
21.00. Карысць. Бізнес і палітыка.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. На сесіі ВС Расіі.
23.30. «Аркестр». Фільм-балет (ЗША).

8 кастрычніка, ЧАЦВЕР

Беларускае тэлебачанне

8.45. Экран беларускага кіно. «Двое на востраве слёз».
10.15. «Пяць зорак». Тэлегульня.
16.30. Навіны.
16.35. Беларуская літаратура. 11-ы клас.
17.05. Мультфільмы.
18.00. Дак. фільмы.
19.00. Абласныя навіны (Гродна).
19.10. Зачытайце маё пісьмо...
19.15. Дыялог амерыканскіх бізнесменаў.
19.45. Валожынскія баклажаны. Тэленарыс пра фермера Л. У. Радына з вёскі Рудня.
20.10. Тыдзень беларускага ўрада. Інтэрв'ю старшыні Гродзенскага абласнога Савета народных дэпутатаў, народнага дэпутата Рэспублікі Беларусь Д. К. Арцыменя. Перадача з Гродна.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Студыя «КіТ».
23.25. НІКа.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Жывая вада». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.30. Урачыстае набажэнства, прысвечанае памяці прападобнага Сергія, ігумена Раданежскага і Усяе Русі цудатворца. Трансляцыя з Троіцка-Сергіевай лаўры. У перапынку (11.00) — навіны (з сурдаперакладам).
12.35. «Станцыйны наглядчык». Маст. фільм.
13.40. «Сцежка для дваіх».
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Тэлемікст.
15.10. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.00. «Калтукскія бабулькі».
16.40. «КРІК: культура, расследаванні і каментарыі».
17.00. Навіны.
17.20. ...Да 16 і старэйшым.
18.00. «Вагон-03». Перадача 3-я.
18.30. «Багатыя таксама плачуць».
19.15. Максіма.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Лато «Мільён».
21.10. Да 100-годдзя з дня нараджэння М. Цвятаевай. «Час вучнёўства».
21.50. Ваеннае рэвю.
22.15. У гасцях у Мусліма Магамаева.
23.00. Навіны.
23.25. «Кіно, да запатрабавання».

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Карысць. Бізнес і палітыка.
8.50. Хрысціянская праграма. «Перад лікам Госпада».
9.20. XX стагоддзе ў кадры і за кадрам. А. А. Ханжонкаў. Частка 1-я.
10.20. Дом сяброў.
10.50. Залатая шпора.
11.20. Вольны час «ТВ-атэлье».
11.35. «Санта-Барбара».
12.25. Мульці-пульці.
12.35. Т.Ін.Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00. «Вучыцца рынку».
15.30. Пілігрым.
16.15. Там-там навіны.
16.30. Сергій Раданежскі. «Кулікоўская бітва».
17.00. Кіпрас Мажэйка. Рэпартажы з НАТО.
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. Тэатральны раз'езд. «Гора розуму».
18.45. Свята кожны дзень.
18.55. Рэклама.
19.00. Весткі.
19.20. «Санта-Барбара».
20.10. У свеце аўта- і мотаспорту.
20.40. Давайце разбяромся.
20.50. Спецыяльны камерцыйны веснік.
21.00. Айчына мая.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. На сесіі ВС Расіі.
23.30. Музычны ансамбль «Класіка».

9 кастрычніка, ПЯТНІЦА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Чароўная гліна».
9.00. Беларуская літаратура 11 клас.
9.30. «Дзевяць дзён аднаго года». Маст. фільм.
16.30. Навіны.
16.35. «Як лісы з курамі пасябравалі», «Хачу месяц». Мультфільмы.
17.05. Выступленне Узорнага дзіцячага танцавальнага ансамбля «Фрэскі» г. Мінска.
18.00. Дак. фільмы «З кірмашу», «Маналог на фоне тайгі».
18.40. Сістэма «Ньюс».
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. Тры кіты. Мастацка-публіцыстычная праграма.
20.10. «БелАВМ» — афіцыяльны прадстаўнік камп'ютэрнага свету ў Беларусі.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама
21.25. Тэлебіржа.
21.35. «Дзевяць дзён аднаго года». Маст. фільм.
23.20. НІКа.

Канал «Астанкіна»

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. «Верныя сябры». Мультфільм.
8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.45. Мультфільм.
10.10. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Вазьмі мяне з сабой». Маст. фільм.
12.35. «Зачараваны долар». Маст. фільм (Венгрыя).
14.00 Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Брыдж.
14.50. Бізнес-клас.
15.10. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.00. Цэнтр.
16.45. Як дабіцца поспеху.
17.00. Навіны.
17.25. «Плюх і Пліх». Мультфільм.
17.35. «Усе флагі будуць у госці да нас».
18.05. Чалавек і закон.
18.35. Мініяцюра.
18.50. Поле цудаў.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Маст. фільм «Пастка для адзінокага мужчыны».
22.10. «ВІД» прадстаўляе. «Палітбюро».
22.40. Музагляд. У перапынку (23.00) — Навіны.
23.45. Аўта-шоў.
0.00. Хіт-канвеер.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. Час дзелавых людзей.
7.55. Айчына мая.
8.50. Кіпрас Мажэйка. Рэпартажы з НАТО.
9.20. Адкрыццё сезона ў Марыінскім тэатры.
10.20. А. А. Ханжонкаў. Частка 2-я.
11.20. Рэтра-шлягер.
11.45. «Санта-Барбара».
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00 Тэлебіржа.
15.30. «Тайвань ці Цудоўная фармоза».
16.00. Там-там навіны.
16.15. Крыніцы. «Хавальнік старога Архангельска».
16.45. М-трэст.
17.00. «Сям'я Смірновых. Як жыць далей?» Тэлефільм (Аўстрыя).
17.45. «Спунер». Маст. фільм. 2-я серыя.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. Маст. фільм «Сямейнае шчасце»; «Медыя».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. На сесіі ВС Расіі.
23.30. «К-2» прадстаўляе: «Фрак народа».

10 кастрычніка, СУБОТА

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Чаплі мяняюць прапіску». Дак. фільм.
8.55. «Чырвонае і чорнае». Маст. фільм. 1-я серыя.
10.00. Святкаванне 850-годдзя Гомеля.
11.00. Тыдзень планеты.
11.15. «Магіла светлячка». Мультфільм з субцітрамі (Японія).
12.40. 20 мінут рэдактара.
13.00. Справы вайсковыя.
13.45. «Хутчэй. Вышэй. Дужэй». Рэпартаж аб спартыўным свяце.
14.15. ПІК.
14.55. «Запрашэнне ў тэатр». Заслужаны артыст Беларусі У. Шэлестаў.
15.55. «Кожны дзень свята» Мінская дзіцячая музычная школа № 9.
16.55. Футбол. «Дынама» (Мінск) — «Шахцёр» (Салігорск).
18.50. «Зямля пад белымі крыламі». Музычная праграма, прысвечаная 925-годдзю г. Оршы. Частка 1-я.
19.35. «Крылы Тураўскі».
19.55. «Зямля пад белымі крыламі». Частка 2-я.
20.45. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.40. «Сінема» прадстаўляе: «Дзеці райка». Маст. фільм (Францыя). 1-я серыя.
23.20. НІКа.
23.35. Футбол-92. Вынікі тура.
23.50. Беларускія музычныя весткі.

Канал «Астанкіна»

6.00. Навіны.
6.20. Ранішняя гімнастыка.
6.30. Суботняя раніца дзелавога чалавека.
7.30. Спорт-шанц.
8.00. «Марафон-15» — малышам.
8.25. Бумеранг.
9.00. «Па той бок рампы з усмешкай. Ігар Кашынцаў.
9.20. Медыцына для цябе.
10.00 Авіякасмічны салон.
10.15. Сустрэча з Валянцінай Машковай.
10.40. Экалагічная хроніка.
10.55. Упершыню на тэлеэкране маст. фільм «Высокая кроў». (Беларусь — Польшча).
12.55. «Калыма. Твар у твар». Фільм 2-гі.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Да I Міжнароднага тэатральнага фестывалю імя А. П. Чэхава. «Рэпетыцыя аднаго спектакля, ці Версія Уладзіміра Пахомава».
15.30. У свеце жывёл.
16.10. Чырвоны квадрат.
16.50. «Яноты». Шматсерыйны мультфільм (Канада).
17.15. Шчаслівы выпадак.
18.15. Маст. фільм «Шапка».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Міхаіл Жванецкі. «Самнасам».
21.40. «Кветкі Сафіі Ратару». Канцэртная праграма.
23.00. Навіны.
23.25. Маст. фільм «Сэрца Ангела» (ЗША).

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. «Гісторыя аднаго горада».
8.20. Мульці-пульці.
8.30. Праграма «03».
9.00. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».
10.15. «Як жыць будзем?»
11.00. «Раніца без адзнак». Маст. фільм.
12.10. «Падарожжа душы». Пісьменнік Георгій Сямёнаў.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. Акцыя «Пелікан».
14.20. Тэлегульня «Лога».
14.50. Пілігрым.
15.35. «Бурда модэн» прапануе...
16.05. «Дараэман» (Японія). 5-я серыя.
16.20. Футбол без граніц.
17.15. Непазнаны Сусвет.
17.45. Парламенцкі веснік.
18.00. Комікі XX стагоддзя. Чарлі Чаплін. Вядучы — Э. Разанаў. Частка 1-я.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Чарлі Чаплін. Вядучы — Э. Разанаў. Частка 2-я.
20.30. Вуснамі дзіцяці.
21.00. XX стагоддзе ў кадры і за кадрам. «Старонкі смуты».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Асарці. Музычна-забаўляльнае шоў.
23.00. Праграма «А».
23.30. Ад лібітум.
0.00. «Мама выйшла замуж». Маст. фільм.

11 кастрычніка, НЯДЗЕЛЯ

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Мінула сто гадоў». Фільм-канцэрт.
9.15. Урокі здароўя. Заняткі шэйпінгам.
9.40. «Чырвонае і чорнае». Маст. фільм. 2-я серыя.
10.45. Парады ўрача. Як пазбегнуць заражэння кішэчнымі інфекцыямі.
11.00. Асілак. Спартыўны клуб. Прамая лінія.
11.50. Помнікі расказваюць. «Элегія».
12.20. «Раз каўбой, два каўбой», «Скарб». Мультфільмы.
12.40. «Пра шахматы і шахматыстаў».
13.15. Баскетбол. «Арыс» (Салонікі, Грэцыя) — РТІ (Мінск).
14.00. «24 імгненні, ці Азбука любові». Паэзія Петруся Макаля.
14.45. «Суперкніга». 20-я серыя.
15.20. «Мужыкі!» Маст. фільм з субцітрамі.
16.55. «Навагрудская быль». Музычная навела пра народную спявачку Я. Е. Шыгалу.
17.20. «Чалавек. Народ. Нацыя».
18.00. Узвышанае і зямное. Музычная праграма з удзелам ансамбля духоўнай музыкі школы № 133 г. Мінска.
18.35. Трэці тайм.
19.20. «Сустракаюцца музы...» Журналісты газеты «Рэспубліка» ў гасцях у Дзяржаўнага канцэртнага аркестра Беларусі.
20.00. Панарама.
20.25. «Нешта не так», «Вынаходка». Мультфільмы для дарослых.
20.40. Калыханка.
21.05. «Сінема» прадстаўляе: «Дзеці райка». Маст. фільм (Францыя). 2-я серыя.
22.30. Студыя «Тэлесябрына». «Пепсі-ТОП-20».

Канал «Астанкіна»

6.00. Гадзіна сілы духу.
7.00. Тыраж «Спортлато».
7.15. «Свінапас». Мультфільм.
7.35. Творчасць народаў свету.
8.00. Раным-рана.
8.30. «Дзень добры, княгіня Ценішава».
8.55. Гэта вы можаце.
9.35. Ранішняя зорка.
10.25. Сола.
10.55. Марафон-15.
11.40. «Прыгоды чорнага Прыгажуна». 13-я серыя.
12.05. «Метамарфозы жывапісу». 13-я серыя «Метамарфозы сучаснага мастацтва».
12.45. Хакей. ЦСКА — «Дынама» (Масква). У перапынку (13.40) — Навіны (з сурдаперакладам).
14.30. Кожны пра сваё.
14.40. «Дзеля адзінага слова». Музычны расказ.
15.10. Клуб падарожнікаў.
16.00. Панарама.
16.40. Тэлелоцыя.
16.55. Уолт Дысней прадстаўляе...
17.45. Навіны.
18.00. Прэм'ера рубрыкі «Цудоўная сямёрка».
19.00. Навіны кіно. Маст. фільм «Пашпарт».
21.00. Вынікі.
21.45. Спартыўны ўік-энд.
22.00. III Міжнародны конкурс музыкі і песні «Голас Азіі». У перапынку (23.00) — Навіны.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.25. «Дзень суботні».
7.55. Канцэрт японскай музыкі.
8.25. «Для вас, дзяўчаткі і хлапчукі». (Галандыя).
8.35. «Прыгода ў каралеўстве». Мультфільм. 7-я серыя.
9.05. Наш сад.
9.35. Майстры. «Споведзь актрысы». Т. Ерамеева.
10.05. Аты-баты...
10.35. Хочаце, верце...
11.05. «Люты». Маст. фільм.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. «Расія — Японія: жыццё працягваецца».
13.40. Тэлетэатр Расіі. «Тарцюф, і няма яму канца».
15.30. Познер і Донах'ю.
16.00. Белая варона.
16.45. «Дазвольце вас падвезці». Маст. фільм (Францыя).
18.05. Цэнтр Стаса Наміна (Эс-Эн-Сі) прадстаўляе: клуб «Жоўтая падводная лодка».
18.35. Магія смеху.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. Класічныя фільмы Галівуда. «Выпрабаванні Пауліны».
21.00. «Святому збіральніку Русі прысвячаецца...» Памяці прападобнага Сергія Раданежскага.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Шарман-шоў.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

3 кастрычніка

Беларускае тэлебачанне

15.30. «Па шчупаковаму загаду», «Аднойчы ў пустыні». Мультфільмы.
15.55. «Экспрэс «Надзея». Пра дабрачынную акцыю амерыканскай арганізацыі «Сіці Хоўп Інтэрнэшнл».
16.55. Футбол. «Беларусь» (Мінск) — «Дынама» (Брэст).
18.50. «Хай не пакіне нас Гасподзь! Святкаванне ў Полацку 1000-годдзя праваслаўнай царквы на Беларусі.
19.20. Карагод. Музычна-забаўляльная праграма з удзелам дзіцячых калектываў мастацкай самадзейнасці.
19.55. Кінанарыс.
20.05. Процістаянне. Злачынства магло і не быць.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. «Сінема» прадстаўляе: маст. фільм «Оскар» (Францыя).
22.55. Жыццё з песняй, жыццё ў мастацтве. Сямейны ансамбль Сакаловых з Ашмян.
23.20. Футбол-92. Вынікі тура.
23.35. НІКа.

Канал «Астанкіна»

12.20. «ВІД» прадстаўляе: «Справа».
12.50. Дак. фільм «Калыма. Гісторыя аднаго трэста». Фільм 1-ы.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Маст. фільм «Светлы шлях».
16.35. Чырвоны квадрат.
17.15. Тэатр + ТБ.
18.20. «Паездка ў Вісбадэн». Маст. фільм.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Брэйн рынг...
21.30. Анталогія гумару. Гукаімітатар Ю. Грыгор'еў.
22.10. Да і пасля поўначы. У перапынку (23.00) — Навіны.

Канал «Расія»

12.00. Зігзаг удачы.
12.15. Пілігрым.
13.00. Весткі.
13.20. «І тады я сказаў «не». Маст. фільм.
14.35. Паўднёвая Карэя. З мінулага ў будучае.
15.15. «Будзем весяліцца, пакуль мы маладыя» Ю. М. Лотман.
15.55. Футбол без граніц.
16.50. Кантрасты.
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. Партрэт кампазітара Вячаслава Арцёмава.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Вуснамі дзіцяці.
20.00. Залатая шпора.
20.30. «Поезд у Галівуд». Маст. фільм (Польшча).
22.00. Весткі.
22.20. Асарці.
22.50. Праграма «А».
23.20. Ад лібітум.
23.50. «Паглядзі». Інфармацыйна-забаўляльная праграма (Францыя). Выпуск 3-ці.

4 кастрычніка

Беларускае тэлебачанне

13.50. «Кароль і дыня». Мультфільм.
14.05. Кінаэкран-92.
15.25. «Суперкніга». Мультфільм.
16.00. «Хай не пакіне нас Гасподзь!» Святкаванне ў Полацку 1000-годдзя праваслаўнай царквы на Беларусі.
16.30. Шанц. Шоў-гульня.
17.15. Запрашаем на вячоркі.
18.25. Хакей. «Дынама» (Мінск) — «Сокал-Эскулап» (Кіеў). У перапынку (19.55) — Панарама.
20.50. Калыханка.
21.10. «Каскад». Кантакт. Інфармацыя. Рэклама.
21.20. «Сінема» прадстаўляе: маст. фільм «Сёння жыць — памерці заўтра» (Японія).
22.55. Студыя «Тэлесябрына». «Пепсі-ТОП-20». Перадача 3-я.

Канал «Астанкіна»

7.00. Тыраж «Спортлато».
7.15. «Кошчын дом». Мультфільм.
7.30. Канцэрт Дзяржаўнага ансамбля танца «Марый Эл».
8.00. Раным-рана.
8.30. Цыркавая праграма.
9.30. Ранішняя зорка.
10.20. Пад знакам «пі».
11.10. Тэатральныя сустрэчы. «Ёсць парыжскае жыццё».
12.10. Новае пакаленне выбірае.
13.00. «Метамарфозы жывапісу». 11-я і 12-я серыі.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. «Дыялог у прамым эфіры».
15.00. Клуб падарожнікаў.
15.50. Маленькі канцэрт.
16.00. Панарама.
16.40. Тэлелоцыя.
16.55. Уолт Дысней прадстаўляе...
18.00. Футбол. ЦСКА — «Спартак».
19.00. «Зорныя войны» (ЗША). Маст. фільм.
21.00. Вынікі.
21.45. Спартыўны уік-энд.
22.00. Матадор.
23.00. Навіны.
23.25. Відэадром.

Канал «Расія»

7.20. Фальклор. «Невядомыя культуры».
7.50. «Што год будучы нам рыхтуе?» Да Дня настаўніка.
8.20. Вольны час. «ТБ-атэлье».
8.35. Хочаце — верце...
9.05. Маскі-шоу.
9.35. Фільм «Для вас, дзяўчаняты і хлапчаняты» (Галандыя).
9.45. Сялянскае пытанне.
10.15 «Прыгода ў каралеўстве». Мультфільм. 6-я серыя.
10.45. Аты-баты...
11.15. Тэлегульня «Лога».
11.45. «Дом сяброў». Сустрэча з кампазітарам Н. Івановай.
12.15. «Навальніца 1812 года». Фільм 7-ы.
12.45. «Дараэман». Мультфільм (Японія). 4-я серыя.
13.00. Весткі.
13.20. На спектаклі «Серса». А. Васільева.
14.40. XX стагоддзе ў кадры і за кадрам. А. А. Ханжонкаў. Частка 2-я.
15.40. Непазнаны Сусвет.
16.25. У свеце жывёл.
17.25. Шарман-шоў.
17.45. Навіны.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Клуб «Жоўтая падводная лодка».
20.00. Фестываль класічных фільмаў Галівуда. «Талса».
21.35. «Балада пра спевака». Мультфільм для дарослых.
22.00. Весткі.
22.20. Спартыўная карусель.
22.30. «Незабыўныя дні». Аб гастролях Вялікага тэатра.

НАДВОР'Е

3 кастрычніка

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца халоднае без ападкаў надвор'е. Тэмпература паветра ў Віцебску, Магілёве — 7—9, Мінску, Гродна — 8—10, Гомелі — 9—11, Брэсце — 10—13 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак чакаецца халоднае надвор'е. Уначы ад 0 да 3 градусаў марозу, удзень 9—14 градусаў цяпла, 5 кастрычніка па паўднёвым захадзе Беларусі ўначы 1—6, удзень — 13—18 градусаў цяпла.

І. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

Фільмы тыдня

- «АРМАВІР»
- «КАТ»
- «ТАЙНА ЗАЛАТОГА БРЭГЕТА»
- «БЕЗ ДРАПІНЫ»
- «СЯМЕЙНАЯ СПРАВА»

НОВУЮ КАЛЯРОВУЮ мастацкую кінастужку «АРМАВІР» паставіў на кінастудыі «Аркфільм» рэжысёр Вадзім Абдрашытаў па сцэнарыю, напісанаму Аляксандрам Міндадзе. У стварэнні стужкі прымала ўдзел таксама фірма «Саюз».

...Адбылося страшэннае караблекрушэнне. «Армавір», прыгажун-карабель, патануў за лічаныя хвіліны. Большай частцы пасажыраў удаецца выратавацца. Вадалазы спрабуюць знайсці ў вадзе жывых яшчэ людзей. Родзічы шукаюць, распытваюць, спадзяюцца і адчайваюцца...

Сярод іх мітусіцца і адзін з герояў фільма — Сёмін. На караблі была яго дачка. Пра гэта ён даведаўся ад незнаёмага чалавека, які пазваніў Сёміну. Значыць, Марына схлусіла бацьку, калі сказала, што будзе ў сяброўкі...

Гэты эмацыянальны, драматычны фільм, які ўзнімае важныя сацыяльныя праблемы, прасякнуты ўражвальнымі алегорыямі. «Мы не здолеем далей плыць ні на якім самым звышсучасным, звышмагутным караблі, плыт нават не здолеем збіць у выпадку сусветнага патопу, калі не адновім самыя простыя чалавечыя сувязі», — слушна заўважае Вадзім Абдрашытаў.

Цудоўна праводзяць свае ролі ў карціне Сяргей Шакураў, Сяргей Калтакоў, Марыя Страганава, Алена Шаўчэнка, Сяргей Гармаш.

НА АДНУ З ДАЧ, дзе бавяць час чацвёра быццам бы прыстойных мужчын, выпадкова трапляе сімпатычная журналістка Вольга. Ёй падсыпаюць у келіх нейкі парашок і гвалтуюць трое з чацвярых... А пра тое, як разгортваюцца падзеі далей, гледачы даведаюцца, паглядзеўшы каляровую мастацкую кінастужку «КАТ», створаную сумесна кінамайстрамі творча-вытворчых аб'яднанняў «Рускае відэа» і «Ладага». Фільм гэты, зняты прафесіянальна і дастаткова інтэлігентна, трымае глядзельную залу ў пастаянным напружанні, таму што дзеянне ў ім прымае зусім непрадказальны кірунак...

Ролі выконваюць Ірына Мятліцкая, Арыстарх Ліванаў, Сяргей Газараў, Андрэй Сакалоў, Ларыса Гузеева, Барыс Галкін, Альгіс Матулёніс і іншыя папулярныя акцёры.

ВЫКЛІЧА ЦІКАВАСЦЬ у гледачоў і новая каляровая вострасюжэтная мастацкая кінакарціна «ТАЙНА ЗАЛАТОГА БРЭГЕТА» сумеснай вытворчасці творча-вытворчых аб'яднанняў «Нерв» і «Саюзтэлефільм» пры ўдзеле НВА «Вецер».

Ідзе грамадзянская вайна. Бесперапынныя сутычкі паміж «белымі» і «чырвонымі». Разбурэнне, голад. У гэты неспакойны час камандзір чырвонага палка пасылае юнага Ашота з адказным заданнем: перадаць у «цэнтр» важныя звесткі, якія зашыфраваны на залатым гадзінніку...

БАЛГАРСКІЯ КІНЕМАТАГРАФІСТЫ перадаюць на суд гледачоў каляровую мастацкую кінастужку «БЕЗ ДРАПІНЫ». Аўтар сцэнарыя — Канстанцін Паўлаў, рэжысёр — Зака Хеснія.

...Рабочы хлопец Феры — асілак, як і яго бацька, пастаянны пераможца турніраў па барацьбе. Яго запрашаюць працаваць трэнерам у паліцыі, абяцаюць «добрыя» грошы. Феры згаджаецца. Працягваючы выступаць на спаборніцтвах, спартсмен атрымоўвае вялікія ганарары за баі, не жадаючы пры гэтым задумвацца над тым, кім і з якіх меркаванняў яны выплачваюцца. Пазней ён разумее, што добраахвотны канфармізм зрабіў яго марыянеткай...

У КІНАТЭАТРАХ І КЛУБАХ працягнецца таксама паказ каляровай амерыканскай мастацкай кінастужкі «СЯМЕЙНАЯ СПРАВА». Сцэнарый яе напісаў Вінсент Патрык, рэжысёр — Сідней Люмет.

Карціна з лёгкім гумарам адлюстроўвае псіхалагічную атмасферу, у якой адбываюцца ўзаемаадносіны трох пакаленняў мужчын у адной сям'і.

Героі — абаяльны дзед Джэсі, які перажыў бурнае юнацтва, але цяпер больш спакойны, яго сын Віта і юны Эдам, схільны да розных авантур. Ён па характару болей нагадвае дзеда, чым бацька. Менавіта Эдам і задумаў выгадную, на яго погляд, справу: абрабаваць навуковы цэнтр, дзе распрацоўваецца нейкая каштоўная біялагічная праграма.

У фільме заняты зоркі сусветнага кіно — Шон Конеры і Дасцін Хофман.

НА ЗДЫМКУ: кадр з фільма «КАТ».

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ — СЁННЯ Ў НУМАРЫ

«Свет вакол нас». Інфармацыйная панарама.

Заўтра — Дзень настаўніка. «І усё ж — да свята...»

Дыпкур'ер. **«Беларусь — Польшча: новы ўзровень адносін».**

«Пралятаючы над гняздом зязюлі». Сенсацыйна-крымінальная гісторыя ў Крывічах.

Шматаблічная эканоміка. «Выплюхваць дзіцё разам з вадой зусім неабавязкова». Разважаюць дырэктар НДІ «Будэканоміка» Л. Верабей і загадчык лабараторыі інстытута В. Вернер.

Далёкае — блізкае. «Пункты адліку».

Мода. «Арыгінал? Копія? Якая розніца».

«У садзе і агародзе».

Чэмпіёны Алімпіяды. «Я сам сабе кумір!» — гаворыць Віталь Шчэрба.

Канфліктная сітуацыя. **«У цэнтры папяровай віхуры — маленькія пацыенты».**

Рэклама. Аб'явы.

КРЫЖАВАНКА

Перакладзіце на беларускую мову наступныя словы.

Па гарызанталях: 5. Смета. 6. Вождь. 8. Существо. 11. Почка. 14. Магазин. 15. Пример. 16. Клещи. 17. Железа. 21. Можжевельник. 22. Танцы. 23. Темнота. 26. Частник. 27. Кругозор. 28. Взяточник.

Па вертыкалях: 1. Зной. 2. Решётка. 3. Извёстка. 4. Извлечение. 7. Щепка. 9. Копилка. 10. Браслет. 12. Происшествие. 13. Завещание. 18. Искомое. 19. Север. 20. Желудок. 24. Качели. 25. Цифра.

Склаў Георгій ЯГЛЕЙСКІ.
г. Брэст.

АДКАЗЫ НА КРЫЖАВАНКУ, ЗМЕШЧАНУЮ 26 ВЕРАСНЯ

СУБОТНІМ ВЕЧАРАМ

УПАРТЫЯ ЛІКІ

Вазьміце любы двухзначны лік ад 11 да 99 уключна і прыбаўце да яго люстэркавы лік, г. зн. зыходны лік, прачытаны справа налева. Напрыклад, 39+93=132. Да выніку прыбаўце ўжо яго люстэркавы лік: 132+231=363. Вы атрымалі сіметрычны лік, г. зн. такі, чый люстэркавы лік роўны яму самому. У нашым прыкладзе спатрэбілася толькі два складанні.

Дык вось, падобным чынам можна атрымаць сіметрычны лік любога ад 11 да 99 уключна. У большасці выпадкаў для гэтага патрабуецца ад аднаго да чатырох складанняў. Чатыры ж лікі ў гэтым дыяпазоне больш упартыя: каб атрымаць з іх сіметрычныя лікі, патрэбна 6 складанняў. А два лікі асабліва ўпартыя — кожны з іх ператвараецца ў сіметрычны толькі пасля 24 складанняў, даючы ў выніку лік з 13 знакаў.

Адшукайце гэтыя шэсць упартых лікаў!

АДКАЗЫ і РАШЭННІ

«Лодка на аднаго» і «Колькі каштуе газета?» (26 верасня).

Гэтыя заданні — з катэгорыі тых, дзе рашальнік сутыкаецца з т. зв. самаабмежаваннем. Сапраўды, не адразу ўцяміш, што турысты падышлі да ракі... з двух розных бакоў. І, вядома, пераправіліся праз яе без праблем.

А ў заданні пра газету адказ такі: газета каштавала два рублі, у аднаго хлопчыка быў 1 рубель 09 капеек, у другога — 90 капеек, у трэцяга ж грошай не было зусім.

Выканком Саюза журналістаў Беларусі і Мінская арганізацыя ветэранаў друку смуткуюць з выпадку смерці старэйшага беларускага журналіста, удзельніка Вялікай Айчыннай вайны Барыса Мендзелевіча ПШОНІКА і выказваюць шчырае спачуванне родным і блізкім нябожчыка.

Калектыў апарату Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь выказвае глыбокае спачуванне карэктару часопіса «Судовы веснік» Л. В. Азаронак у сувязі з напаткаўшым яе вялікім горам — смерцю БАЦЬКІ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда». ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850. Зак. № 198.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12